

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Daňové systémy České republiky a Turecka
Tax systems of the Czech republic and Turkey

Student: Bc. Ivana Suchánková

Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Jan Široký, CSc.

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Ivana Suchánková**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Daňové systémy České republiky a Turecka**
Tax Systems of the Czech Republic and Turkey

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Podmínky členství a přistoupení k EU
  3. Vymezení základních daňových pojmů
  4. Deskripce daňového systému České republiky
  5. Deskripce daňového systému Turecka
  6. SWOT analýza daňových systémů České republiky a Turecka
  7. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- BOEIJEN-OSTASZEWSKA, Ola a Marnix SCHELLEKENS, eds. *European Tax Handbook 2012*. Amsterdam: IBFD, 2012. 974 s. ISBN 978-90-8722-134-8.
- MEDVEĎ, Josef a Juraj NEMEC et al. *Verejné financie*. Bratislava: Sprint dva, 2011. 640 s. ISBN 978-80-89393-46-6.
- KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Jan Široký, CSc.**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 26.04.2013

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.
Přílohy č. 1, 2, 3, 4 jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 25. 4. 2013

.....

Bc. Ivana Suchánková

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Podmínky členství a přistoupení k EU.....	7
2.1	Politika rozšiřování EU	7
2.2	Pravidla EU v oblasti daní.....	10
3	Vymezení základních daňových pojmů	13
3.1	Funkce a efekty daní, třídění daní	13
3.2	Systém sociálního zabezpečení	16
3.3	Význam zdaňování a optimální zdanění.....	17
4	Deskripce daňového systému České republiky.....	21
4.1	Sociální zabezpečení.....	21
4.2	Přímé daně	22
4.3	Nepřímé daně.....	36
5	Deskripce daňového systému Turecka.....	46
5.1	Sociální zabezpečení.....	46
5.2	Daně z příjmů	48
5.3	Nepřímé daně.....	53
5.4	Majetkové daně.....	55
6	SWOT analýza daňových systémů České republiky a Turecka	63
6.1	Sociální zabezpečení.....	63
6.2	Daně z příjmů	64
6.3	Majetkové daně.....	64
6.4	Spotřební daně	66
6.5	Energetické daně.....	66
6.6	Komparace zdaňování dividend v ČR a v Turecku	67
6.7	Ostatní daně	68
6.8	Daňová zvýhodnění	69
6.9	Komparace daňových systémů dle daňových výnosů a daňové kvóty.....	70
6.10	SWOT analýza tureckého daňového systému.....	72
6.11	SWOT analýza českého daňového systému	73
6.12	Návrhy na doporučení pro turecký daňový systém.....	74

6.13	Návrhy na doporučení pro daňový systém České republiky	74
7	Závěr	75
	Seznam použitých zdrojů	77
	Seznam zkratek	80
	Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Diplomová práce je zaměřena na porovnání daňových systémů České republiky a Turecka. Turecko bylo zvoleno proto, že je jednou ze zemí zatím nikoliv členskou, ale kandidující na post člena Evropské unie.

Cílem práce je poukázat na nejvýznamnější rozdíly, ve kterých se vybrané daňové systémy odlišují.

Daňový systém a jeho nastavení představuje pro každý stát velmi důležitý nástroj k ovlivňování hospodářské politiky. Primárním účelem zdaňování je alokace zdrojů s cílem uspokojení veřejných potřeb. Daně představují transfer zdrojů od soukromého sektoru k veřejnému a tvoří velice významnou část příjmů do veřejných rozpočtů státu.

Neustále diskutovaným tématem je zefektivnění daňového systému, které by mělo vést ke správnému fungování ekonomiky každé země. Při těchto úvahách je nutné vzájemné porovnávání mezi jednotlivými zeměmi. Daňový systém se také neustále mění, neboť se musí přizpůsobovat novým okolnostem a ekonomickému vývoji země.

Při diskuzi o daňovém systému a vytváření si náhledu na danou problematiku v oblasti daní je důležité jej srovnávání s jinými státy, protože každá země má vlastní daňový systém a vždy je možné využít zkušenosti jiné země a využít optimálně fungující mechanismy z těchto systémů a vyvarovat se těch, které neplní svou funkci.

Daňové systémy jsou si strukturou mezi jednotlivými členskými státy často podobné. Lze v nich nezdědka nalézt stejné nebo velmi podobné daně, ale také mnoho výjimek a odlišností. Je žádoucí, aby v rámci EU byly tyto rozdíly eliminovány. Snahou EU je proto harmonizace daňových systémů.

Práce byla vytvořena za použití metod deskripce, analýzy, komparace a syntézy. Daňové systémy České republiky a Turecka byly pro účely této práce sledovány v období let 2007 – 2012.

Diplomová práce je členěna do sedmi kapitol včetně úvodu a závěru. Vychází z legislativy platné k 31. 12. 2012.

První kapitolou je úvod.

Druhá kapitola je zaměřena na podmínky členství a přistoupení k Evropské unii, kompetence Evropské unie a jednotlivých členských států v oblasti daní.

Ve třetí kapitole jsou vymezeny základní daňové pojmy, specifikovány různé klasifikace daní a požadavky na efektivní daňový systém.

Deskripce daňového systému České republiky se nachází ve čtvrté kapitole, kde je daňový systém včetně všech jeho dílčích daní podrobně analyzován.

Pátá kapitola je věnována podrobné deskripci a analýze daňového systému Turecka.

Šestá kapitola obsahuje komparaci jednotlivých daní, SWOT analýzu porovnávaných údajů, doporučení v oblasti daní pro Turecko, případně pro Českou republiku.

Sedmou kapitolou je závěr, kde jsou shrnuty poznatky získané zpracováním diplomové práce.

Zdroje informací o tureckém daňovém systému bylo v mnoha případech obtížné získat, většina těchto zdrojů je k dispozici v cizojazyčné podobě. Jako hlavní zdroj informací o tureckých daních je použita publikace European Tax Handbook.

2 Podmínky členství a přistoupení k EU

V této kapitole jsou vymezeny požadavky a kritéria, jimž jsou povinny členské a přistupující země vyhovět, politika a proces rozšiřování EU o nové státy. Také jsou v následujícím textu vymezeny pojmy daňová konkurence a harmonizace, jež jsou v EU v oblasti daní určující. Turecko jakožto kandidátská země je zde vystiženo z pohledu situace a fází procesu přistoupení k EU, také v kontextu problémů, které tento proces přináší.

2.1 Politika rozšiřování EU

Evropská unie je společenstvím hodnot jako mír, svoboda, demokracie, právní stát, tolerance a solidarita a je současně největší hospodářskou zónou na světě. Větší vnitřní trh a nové hospodářské příležitosti zvýšily prosperitu a konkurenceschopnost EU. Vývoj evropské integrace je od svého počátku doprovázen růstem počtu svých členů.

Vlády členských států, které se scházejí na zasedáních Evropské rady, se dohodly, že umožní členství v EU i zemím v jihovýchodní Evropě – Chorvatsku, bývalé Jugoslávii, Makedonii, Albánii, Bosně a Hercegovině, Černé Hoře, Srbsku, Kosovu a Turecku. V červnu 2010 rozhodla Evropská rada o zahájení jednání s Islandem. Plnohodnotnými členy EU se země mohou stát až po splnění nezbytných požadavků.

Jakákoli evropská země, která respektuje zásady svobody, demokracie, právního státu a dodržování lidských práv a základních svobod se může ucházet o členství v Evropské unii. Podmínky stanoví Smlouva o Evropské unii (Článek 6, Článek 49).

Země, která chce vstoupit do EU, předloží žádost Radě. Evropská komise předloží na danou zemi formální posudek a Rada rozhodne o přijetí žádosti. Jakmile Rada jednomyslně odsouhlasí mandát k jednání, může dojít k formálnímu zahájení jednání mezi kandidátskou zemí a všemi členskými státy. To se však neděje automaticky. Kandidátská země musí před zahájením jednání splnit nejdůležitější kritéria.¹

---

¹ http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/index_cs.htm.

2.1.1 Daňová konkurence, koordinace a harmonizace

Snaha poplatníků snižovat daňové břemeno vyvolává mezi jednotlivými státy **daňovou konkurenci**. Konkurenci v oblasti daní lze chápat jako snahu do dané země přilákat základy daně (důchody, obraty firem, úroky apod.), a to prostřednictvím výhodnějších daňových podmínek. Tato daňová konkurence však může být škodlivá, pokud daňový poplatník nedostane za svou zaplacenou daň ekvivalentní protihodnotu (princip platební schopnosti), proto pro tohoto poplatníka není zajímavé platit v dané zemi daně.

Obecně lze uvést, že daňová konkurence vzniká tam, kde lze přesunout základ daně do jiné země. Nejvíce jsou daňovou konkurencí ohroženy výnosy daní z mobilnějších základů, jako například příjmy z finančního kapitálu u právnických a fyzických osob, základ daně z přidané hodnoty, základ ze spotřebních daní apod.²

Účelem mezinárodní spolupráce v oblasti daní je sblížení daňových systémů jednotlivých zemí. Vlády jednotlivých států jsou nuceny spolupracovat při řešení otázek daňové problematiky, důvody jsou globalizace společenských a ekonomických jevů a procesů ve světě.

Mezinárodní spolupráci v daňové oblasti lze rozdělit do tří stupňů podle hloubky sladění daňových systémů:

- daňová koordinace
- daňová aproximace
- daňová harmonizace.

Daňovou koordinaci je možno chápat jako předstupeň daňové harmonizace a rozumí se jí vytváření bilaterálních a multilaterálních schémat zdanění, jehož účelem je omezení arbitrážních obchodů. V rámci koordinace jsou realizována různá doporučení v oblastech škodlivé daňové konkurence a doporučení pro dvoustranné smluvní vztahy jejich členských zemí. Je kladen důraz na vzájemnou informovanost členských států o příjmech jejich rezidentů v jiné zemi.

---

² KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. akt. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8, dále jen „Kubátová (2010)“.

Daňová harmonizace představuje přizpůsobení a sladování národních daňových systémů i jednotlivých daní. Tento proces se odehrává na principu dodržování společných pravidel jednotlivých zemí. Harmonizace se může týkat konstrukce daní, i jejich administrativy.

Harmonizace každé daně probíhá ve třech fázích, kterými jsou:

- určení daně, která má harmonizaci podléhat,
- harmonizace daňového základu,
- harmonizace daňové sazby.

Aproximace daňových systémů vyjadřuje směr daňové spolupráce, kterým nemusí nutně být sladění daňových systémů, ale jen jejich vzájemné přiblížení se.³

2.1.2 Maastrichtská smlouva a konvergenční kritéria

Maastrichtská smlouva z roku 1991, jejíž ratifikace proběhla o dva roky později, je symbolem úspěšného završení procesu vytváření měnové unie. Tato dohoda rozhodla o nahrazení Evropských společenství Hospodářskou a politickou unií, kterou představuje Evropská unie. Také je v ní zakotven přesný harmonogram procesu vytvoření měnové unie. Změna názvu z Evropských společenství na Evropskou unii vyjadřuje skutečnost, že Unie již není jen hospodářskou, nýbrž i politickou unií. Ve smlouvě jsou jasně stanovena pravidla spolupráce na nadnárodní úrovni a na úrovni mezivládní.

V Maastrichtské smlouvě je také uvedeno, že zavedení jednotné měny je možné až v určitém stupni hospodářské konvergence. Výraz hospodářská konvergence lze chápat jako snižování výchozích rozdílů makroekonomických indikátorů působících na měnový kurz jako inflace, úroková míra, rozpočtový deficit a veřejný dluh. V tomto případě se jedná o tzv. nominální konvergenci, která vytváří zdravé prostředí pro rozvoj hospodářství státu. V případě tzv. reálné konvergence jde o snižování rozdílů v hospodářské a sociální oblasti. V souvislosti s tímto případem se jedná o indikátory míry nezaměstnanosti, životní úroveň obyvatel a podobně.⁴

---

³ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 3. vyd. Praha: Linde, 2009. 354 s. ISBN 978-80-7201-746-1, dále jen „Široký (2009)“.

⁴MEDVEĎ, Jozef a Juraj NEMEC a kol. *Verejné financie*. Bratislava: Sprint dva, 2011. 640 s. ISBN 978-80-89393-46-6, dále jen „Medveď (2011)“.

2.1.3 Turecko v kontextu EU

Již v roce 1963 podepsalo Turecko s Evropským hospodářským společenstvím dohodu o přidružení, tzv. Ankarskou dohodu, která je předpokladem pro vytvoření celní unie.

Celní unie mezi EU a Tureckem byla vytvořena v roce 1995. Vztahuje se na obchod s průmyslovými výrobky a zahrnuje též harmonizaci tureckých předpisů s předpisy EU v některých oblastech.

Evropská rada v roce 1999 na svém zasedání v Helsinkách rozhodla o přiznání statutu „kandidátské země“ Turecku. V roce 2005 byla zahájena přístupová jednání, a to tzv. screeningem, což je proces porovnávání tureckých právních norem s právem EU. V únoru 2008 Rada přijala revizi přístupového partnerství s Tureckem.⁵

2.2 Pravidla EU v oblasti daní

O výši daní, které jsou odváděny, rozhodují jednotlivé vlády států. Evropská unie zajišťuje, aby byla vnitrostátní daňová pravidla v souladu s cíli unie v oblasti pracovního trhu a zamezení zvýhodňování subjektů jedné země vůči konkurenci jiné země. Cílem daňové politiky EU je uplatňovat zásady jednotného trhu a volného trhu kapitálu.

Výši daní ze zisků společností a příjmů fyzických osob, úspor a kapitálových zisků určují vlády členských států. EU v rámci ochrany jednotného trhu tato rozhodnutí pouze sleduje a posuzuje, zda jsou z hlediska pravidel EU spravedlivá.

Společná pravidla pro daně z pohonných hmot se snaží zamezit nespravedlivému obchodování s pohonnými hmotami.

V oblasti daně z přidané hodnoty se EU do určité míry angažuje, neboť DPH má zásadní vliv na fungování jednotného vnitřního trhu a na ochranu hospodářské soutěže v rámci EU. Proto jsou unií stanovena společná pravidla pro DPH a její minimální sazbu. Přesto v otázce stanovení sazeb DPH zůstává členským státům značná volnost. Není stanovena maximální sazba DPH, existuje možnost využití jedné či dvou snížených sazeb a stát také může zvolit produkty, na které bude snížená sazba DPH uvalena, musí však vybírat ze stanoveného

---

⁵ Zdroj: www.ec.europa.eu.

seznamu. Pravidla DPH respektují zásadu EU, že jakékoliv rozhodnutí v daňových záležitostech lze přijmout jen s jednomyslným souhlasem všech členských států.

Stanovení daně z příjmu zůstává v kompetenci členských států.

Spotřební daně také podléhají společným pravidlům, aby nedocházelo k narušení hospodářské soutěže EU. Je však členským státům umožněno zohlednit kulturní odlišnosti, proto se sazby těchto daní mezi jednotlivými členskými státy mohou značně lišit. Dalším důvodem pro tyto rozdíly jsou ekonomické rozdíly mezi zeměmi. Zdanění energií také podléhá určitým společným pravidlům, ale také s určitým stupněm volnosti při rozhodování o výši daní s přihlédnutím ke konkrétní situaci dané země.

Pravidla pro zdaňování fyzických osob spadají plně do kompetencí členských států, a to za předpokladu, že nejsou dotčena příhraniční práva jednotlivce. EU dohlíží i na to, aby nedocházelo k přeshraničním daňovým únikům. Proto se členské státy EU a některé další evropské vlády dohodly na výměně informací o úsporách nerezidentů (s výjimkou Rakouska a Lucemburska a některých států, které zatím místo toho vybírají srážkovou daň).⁶

2.2.1 Minimální sazby daně v EU

Evropská unie má dohodu týkající se minimální hodnoty základní sazby pro daň z přidané hodnoty, a to ve výši 15 % na většinu zboží a služeb. Sazby DPH platné pro rok 2011 v členských státech EU jsou uvedeny v Příloze č. 4. Omezení v oblasti stanovení minimálních sazeb daně není důležité jen pro udržení dokonalé konkurence, ale také jako nástroj, který EU může používat k podpoře úspory energie a ekologičtějších paliv a tím i snižování emisí skleníkových plynů. Je zajištěna zde jistá flexibilita, aby byla vzata v úvahu situace jednotlivých zemí. Minimální sazby daní dle dohody Evropské unie pro minerální oleje, elektřinu a pevná paliva jsou pro úplnost uvedena v Příloze č. 3.

Povolují se zde i výjimky vztahující se na nižší sazby nebo úplné zproštění daně pro určité zboží. Výjimky nejsou povoleny na zboží a služby, které nejsou v konkurenci se zbožím a službami jiného členského státu, např. jídla v restauracích nebo základní životní potřeby (jídlo, léky a další). Evropská komise se snaží omezovat výjimky v zájmu tržního mechanismu a "čisté hry". Dále pak se snaží zjednodušovat pravidla, což by mělo vést k eliminaci podvodů, které často vznikají v důsledku složitosti systému. Složitost systému

---

⁶ Zevrubněji na www.europa.eu.

také významně přispívá k nákladům vznikajícím v podnikání a představuje tak bariéru pro mezinárodní styky.⁷

---

⁷ Zdroj: www.finance.cz.

3 Vymezení základních daňových pojmů

V této kapitole jsou vymezeny funkce daní, efekty, které daně mohou způsobovat, pojmy daňové harmonizace a daňové konkurence, které jsou pro daňovou oblast v kontextu EU významné. Dále je zde nastíněna situace a vývoj Turecka z pohledu přístupových procesů EU a požadavky a kritéria, kterým musí přistupující země vyhovět.

3.1 Funkce a efekty daní, třídění daní

Úloha zdanění souvisí s ekonomickými funkcemi veřejného sektoru, kterými jsou alokační, redistribuční a stabilizační funkce. Souhrnně jsou označovány jako fiskální funkce. Daně lze také pro větší přehlednost třídit dle různých hledisek.

2.3.1 Funkce daní

Význam daní jako **příjmů veřejných rozpočtů** vyjadřuje jejich podíl na celkových příjmech, který v ČR dosahuje 90 %.

Alokační funkce se uplatňuje při neefektivnosti v alokaci zdrojů, tzn. vložení prostředků tam, kde je jich nedostatek, nebo odejmutí z oblasti, kde je jich nadbytek.

Redistribuční funkce má za úkol zabezpečit spravedlivé rozdělení zdrojů v ekonomice. Úkolem daní a veřejných financí obecně je přesunout část důchodů od bohatších jedinců směrem k chudším.

Stabilizační funkce se snaží zmírnit negativní dopady cyklických výkyvů v ekonomice pro zajištění dostatečné zaměstnanosti a cenové stability.⁸

2.3.2 Daňové efekty

Každá změna v daních má vliv na chování jednotlivců. Ti se snaží dosáhnout co nejvyššího užítku, což má za následek mimo jiné snahu vyhnout se daním. Změny v daňovém systému mohou mít za následek různé efekty (distorze).

Jednotlivci se snaží dosáhnout co nejvyššího užítku, což má za následek také snahu vyhnout se daním. Proto po zdanění budou realizovat **substituci**, tedy například nebudou hradit

---

⁸ Podrobněji v Kubátové (2010).

spotřebu

či výrobu jiným zbožím nebo budou nabízet práci v jiné profesi. V tomto případě se jedná o **substituční efekt**. Odrazení jednotlivce – poplatníka od ochoty pracovat je důsledkem substitučního efektu. Tento efekt závisí na marginální sazbě daně.

Nadměrné daňové břemeno je dodatečný náklad spojený s daňovým systémem a způsobuje neefektivnost. Jedinou daní, která nepřináší nadměrné břemeno, je daň paušální, protože poplatník ji nemůže svým jednáním nijak ovlivnit. Paušální daň tedy nezpůsobuje distorzi, ani nevyvolává substituci.

Důchodový efekt je způsoben transferem části důchodu od subjektu k veřejnému sektoru. Poplatník tedy pracuje více a má se hůře. Velikost tohoto efektu závisí na výši daně.

Diskriminace způsobuje také distorze – důchodová daň se týká některých důchodů více a jiných méně, například může být zdaněn peněžitý příjem a nepeněžitý příjem ne.

Jde-li o problematiku **stabilizace ekonomiky z daňového pohledu** lze uvést, že progresivní důchodové daně jsou dobrým stabilizátorem. Tyto daně jsou velké, proto jejich změna vyvolá velkou změnu v poptávce soukromého sektoru. Daně ze zisků podniků jsou taktéž dobrými stabilizátory. Tyto daně jsou vhodné z hlediska stabilizace ekonomiky z důvodu jejich pružnosti, velikosti a z důvodu charakteru jejich základny. Dobrý stabilizační účinek mají tedy osobní důchodová daň, daň z důchodu společností, příspěvky na sociální pojištění a na pojištění v nezaměstnanosti, DPH a spotřební daně. Majetkové daně mají nevýznamný stabilizační účinek, protože působí na výdaje poplatníků nepřímo a slabě. Daňová základna se navíc nemění v závislosti na hospodářském cyklu.⁹

2.3.3 Třídění daní

Daně lze klasifikovat z různých hledisek. Základním tříděním daní je z hlediska jeho *vazby na důchod poplatníka*, tj. třídění daní na přímé a nepřímé. **Daně přímé** poplatník platí na úkor svého důchodu a nelze jej přenést na jiný subjekt. Zde spadají daně z příjmů a majetkové daně. **Daně nepřímé** předpokládají, že subjekt, který má povinnost daň odvést, je přenesen na jiný subjekt a to prostřednictvím zvýšení ceny produktu. Mezi nepřímé daně patří daň z přidané hodnoty, spotřební daně, cla, případně daně z obrátů.

---

⁹ Podle Kubátové (2010).

Dále lze daně třídit *podle charakteru veličiny*, z níž se daň platí, a to na daně **kapitálové a tokové**. **Kapitálovými daněmi** se rozumí daně uložené na **stavovou veličinu** – tedy na veličinu vyjadřující množství, stav nebo zásobu a zjišťuje se k určitému okamžiku. Mezi kapitálové daně patří daně z majetku. Objektem daně může být také **toková veličina**, daně uložené na takovou veličinu se nazývají běžné. Toková veličina se zjišťuje za určitý časový úsek. Do této skupiny jsou řazeny daně důchodové, spotřební, daň z přidané hodnoty a další.

Podle *vztahu k platební schopnosti poplatníka* se daně třídí na **osobní a in rem** (tj. „na věc“). Osobní daně mají vztah ke konkrétnímu poplatníkovi. Patří zde daně důchodové. Daně in rem se platí bez ohledu na platební schopnost poplatníka, řadí se zde daně spotřební, daň z přidané hodnoty, výnosové a další.

Podle *vztahu mezi velikostí daně a velikostí daňového základu* lze daně rozlišovat na daně **stanovené bez vztahu k daňovému základu**, kam patří daně paušální a z hlavy, dále daně **specifické**, které jsou stanoveny podle množství jednotek daňového základu nebo užitné vlastnosti (např. počet litrů čistého alkoholu). Daně **ad valorem** jsou stanoveny podle ceny zdaňovaného základu, do této skupiny patří daň z přidané hodnoty nebo obrátová daň.¹⁰

Třídění dle *subjektu daně* rozlišuje typy daní podle osoby nebo skupiny osob, které jsou povinny daň platit. Poplatníkem je **individuální osoba**, která je charakterizována jménem, trvalým bydlištěm a ve většině zemí určitým identifikačním znakem. **Domácnost** je subjektem daně ve státech, kde je nositelem daňové povinnosti hlava rodiny. V České republice může být subjektem daně jen fyzická osoba nebo právnická osoba.

Třídění podle *objektu (předmětu) daně* stanovuje skutečnost, na kterou se daň váže. Třídění zahrnuje **daně důchodové**, jež jsou uvaleny na veškeré příjmy poplatníka, které nepodléhají jinému zdanění. **Daně výnosové** jsou placeny z výnosů z činností, které nepodléhají důchodové dani. **Daně majetkové** jsou uvaleny na movitý i nemovitý majetek, a to na jeho vlastnictví, převod či dědictví. **Daně z hlavy** by platil poplatník z titulu samotné své existence. **Daně obrátové** jsou uvaleny buď na hrubý obrát u každého výrobce nebo na čistý obrát (DPH) nebo na jiný obrát docílený u posledního zpracovatele. **Spotřební daně** postihují veškerou spotřebu, bývají uvaleny na vybrané druhy komodit, v některých zemích jsou nazývány akcízy. **Daně z obchodních operací** postihují operace na burze.¹¹

---

¹⁰ Kubátová (2010).

¹¹ Šíroký (2009).

Institucionální třídění daní je používáno k srovnávacím a řídicím účelům. Nejdůležitější jsou klasifikace daní OECD, Eurostatu nebo Mezinárodního měnového fondu.

V klasifikaci OECD se do daní řadí i povinné **příspěvky na sociální zabezpečení**. Tato klasifikace slouží zejména pro porovnání různých zemí, daně třídí podle předmětu zdanění, podle subjektu platícího daně a podle účelu.

Definice daně podle OECD zní:

„Daň je povinná nenávratná platba ve prospěch veřejné vlády. Daně jsou nenávratné v tom smyslu, že užitek, který za to vláda poplatníkovi poskytuje, není normálně v proporci k jeho platbě.“¹²

Klasifikace daní OECD daně člení do šesti skupin a dalších podskupin, viz Příloha č. 1.

3.2 Systém sociálního zabezpečení

Sociální zabezpečení je systém opatření, jež má občanovi zajistit určitý životní standard v době, kdy se dostane do stavu sociální nouze nebo jiné sociální potřeby. Pod pojmem sociální zabezpečení si lze představit také soustavu institucí (aktivit), které směřují k zajištění vytčeného cíle.

Na formování sociálního zabezpečení mají vliv **vnitřní a vnější faktory** (ekonomická situace společnosti, demografická situace, etické názory a tradice a další; migrace obyvatel, mezinárodní smlouvy, směrnice a doporučení EU, propojování ekonomik různých zemí apod.)

Příspěvky na sociální zabezpečení platí jak **zaměstnanci** za sebe, tak **zaměstnavatelé** za zaměstnance. Příspěvky platí také **osoby samostatně výdělečně činné** samy za sebe.¹³ Příspěvky na sociální zabezpečení placené zaměstnanci a samostatně podnikajícími osobami mají charakter osobních důchodových daní, a to daní proporcionálních nebo dokonce regresivních. Pro výši důchodu, z něhož jsou příspěvky placeny, je většinou stanovena maximální a minimální hranice. Od určité výše důchodu poplatníka jsou již mezní sazby rovny nule.

---

¹² Kubátová (2010).

¹³ PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR a kol. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

Účelem příspěvků na sociální zabezpečení je pokrytí výdajů spojených se zajištěním plateb:

- starobních a invalidních důchodů,
- nemocenských dávek,
- dávek v mateřství,
- dávek v nezaměstnanosti,
- náhrad při pracovních úrazech,
- zdravotnických služeb a dalších dávek, jejichž charakter se liší podle konkrétních podmínek v různých zemích.

Základ pro výpočet příspěvku na sociální zabezpečení je většinou velmi podobný základu pro výpočet osobní důchodové daně. Rozdíl je v tom, že daň je placena ze základu, který je již snížen o zaplacené příspěvky a odpočitatelné položky.¹⁴

3.3 Význam zdaňování a optimální zdanění

Základním účelem zdaňování je alokace zdrojů, což má za cíl uspokojit veřejné potřeby, jež jsou dosahovány zabezpečováním statků a služeb, o které soukromý sektor nemá zájem, nebo jejichž produkce je nutná z hlediska státu. Dále jsou produkovány takové veřejné potřeby, soukromý sektor nevyrobil optimální množství nebo je důvodem kontrola nad monopolní cenou a výstupem.

Každý daňový systém zahrnuje množství malých i velkých daní v rámci jedné země současně. Ačkoliv by zavedením jediné velké daně přineslo administrativní úspory i transparentnost daní a tím větší spravedlnost, nelze kýženého výsledku touto cestou dosáhnout a optimální zdanění vyžaduje existenci většího počtu daní. V praxi však dosažení ideálního daňového systému není realizovatelné.¹⁵

Optimalizace daňového systému nutně znamená kompromis mezi jednotlivými daňovými požadavky, zejména mezi efektivností a spravedlností. Konflikt mezi efektivností a spravedlností vyplývá ze skutečnosti, že požadavek efektivnosti vyžaduje minimální veřejné zásahy do cen a mezd, aby nedošlo k narušení efektivní tržní alokace zdrojů, avšak požadavek spravedlivého zdanění znamená redistribuci důchodů a bohatství ve společnosti, a tudíž distorzi těchto veličin.

---

¹⁴ Kubátová (2010).

¹⁵ Medved' (2011).

Optimální redistributivní zdanění příjmů definuje efektivní daňovou strukturu jako takovou, ve které jsou při určité úrovni příjmů a daných distribučních podmínkách zajištěny minimální ztráty. Daňový systém by měl zajistit společensky žádoucí redistribuci příjmů při minimalizaci nadměrného břemene a administrativních nákladů.

3.4.1 Principy zdaňování

V praxi nelze vytvořit jednotný model optimálního daňového systému, který by měl všeobecnou platnost.

Někteří ekonomové považují za základní zásady daňového systému efektivnost, motivaci, spravedlnost a makroekonomickou pružnost.

Existují základní principy, jejichž aplikace výrazně ovlivňuje optimální fungování daňového systému. V daňové teorii existuje množství daňových zásad, které odrážejí specifické podmínky vývoje daňových systémů v konkrétních ekonomických, politických a sociálních podmínkách.

Při stanovování všeobecných kritérií optimálního daňového systému jsou uplatňovány určité požadavky. Jsou uváděny zejména čtyři principy, které by měl daňový systém splňovat:

- princip efektivnosti,
- princip administrativní jednoduchosti,
- princip pružnosti,
- princip spravedlnosti.¹⁶

Administrativní jednoduchost je jednou ze zásad, jež optimálně nastavený daňový systém vyžaduje. Důvodem je riziko nepřehlednosti daňového systému, vysoké náklady na správu daní (přímé i nepřímé). Zjednodušením administrativy by bylo možné snížit riziko legálních daňových úniků.¹⁷

Daňový systém státu se vyvíjí a mění v závislosti na sociálních, ekonomických a politických podmínkách. Přizpůsobování se novým podmínkám není pro tvůrce daňového systému

---

¹⁶ Široký(2009).

¹⁷ Medved' (2011).

jednoduchou záležitostí. Proto je nutné, aby daňový systém dokázal na tyto změny reagovat přiměřeně rychle a potřebným směrem. Toto vystihuje **princip pružnosti**.¹⁸

Pro vysvětlení **kritéria spravedlnosti** někteří autoři konstatují, že většina námitek proti daňovým systémům se zaměřuje na jejich nespravedlnost. Podle některých autorů existují dva aspekty kritérií daňové spravedlnosti. První aspekt by v podstatě mohl být odpovědí na otázku, která daň je spravedlivá. Z pohledu některých lidí je spravedlivá situace, kdy by lidé v podobných podmínkách platili podobné daně. Tím druhým aspektem je systémový dosah daně. V konečném důsledku jde o to, kdo ponese daňové břemeno.

Důležité je správné určení výše spravedlivého podílu, kterým se jednotlivec podílí na úhradě veřejných výdajů. Například autorka Kubátová chápe **daňovou spravedlnost** prostřednictvím tzv. zásady užitku. Tato zásada vyjadřuje spravedlnost v případě, že se každý jednotlivec podílí na financování veřejných statků takovou částkou, která odpovídá užitku, jež ze spotřeby tohoto statku pociťuje. Určení velikosti užitku jednotlivce je však subjektivní záležitostí.¹⁹

Obecně jsou v ekonomické teorii zmiňovány dva základní požadavky na dobrý daňový systém, jedná se o **požadavek spravedlnosti a požadavek efektivnosti**. V případě požadavku na dosažení paretoovsky optimálního stavu v ekonomice nelze dosáhnout současně růstu efektivnosti se stejnou mírou růstu spravedlnosti.²⁰

V daňové teorii je optimum daňového systému představováno bodem, v němž je dosaženo nejvyššího společenského blahobytu. Paretoefektivní stav je definován jako stav, kdy nelze zvýšit uspokojení jedné osoby ve společnosti, aniž by se nesnížilo uspokojení někoho jiného.²¹

3.4.1.1 Daňová spravedlnost

Rozlišuje se horizontální a vertikální daňovou spravedlnost.

Horizontální daňová spravedlnost znamená rovné zacházení s lidmi v rovných pozicích. Zde je důležité nalezení optimální základny pro zdanění, jež by měla v co největší možné míře odrážet bohatství člověka. V praxi se jako základ pro zdanění nejčastěji používá **příjem**

---

¹⁸ Široký (2009).

¹⁹ Kubátová (2010).

²⁰ Medveď (2011).

²¹ Kubátová (2010).

jednotlivce a jeho **spotřeba**. Podle této základny se určuje stejná platební kapacita. Stejnou platební kapacitou rozumíme platební schopnost jednotlivce, která se odvíjí od jeho důchodu, majetku nebo bohatství. Problémem je však existence množství faktorů, které svým působením vytvářejí nerovné podmínky pro porovnávání.

Jedním z návrhů možností pro určení rovných podmínek porovnáním stejných užitek. Tento přístup je nazýván **užitková definice horizontální spravedlnosti**. Tato definice předpokládá, že všichni jedinci ve společnosti mají z daného statku stejný užitek. Takové zdanění by však nebylo spravedlivé z důvodu různých preferencí jednotlivců.

Vertikální daňová spravedlnost předpokládá, že jednotlivci s vyšší platební kapacitou by měli platit více. Při určení úrovně vertikální spravedlnosti je především potřeba se zabývat vztahem mezi úrovní důchodu a odpovídajících daních a také velikostí daňové oběti. Daňová oběť je ztráta, o kterou je jednotlivci snížen užitek v důsledku zdanění důchodu.²²

V daňové teorii je optimum daňového systému představováno bodem, v němž je dosaženo nejvyššího společenského blahobytu. Paretoefektivní stav je definován jako stav, kdy nelze zvýšit uspokojení jedné osoby ve společnosti, aniž by se nesnížilo uspokojení někoho jiného.²³

---

²² Medved' (2011).

²³ Kubátová (2010).

4 Deskripce daňového systému České republiky

Tato kapitola obsahuje deskripci systému daní v podmínkách České republiky. V následujícím textu jsou jednotlivé typy daní popsány a také jejich sazby platné ve zkoumaném období.

4.1 Sociální zabezpečení

Systém sociálního zabezpečení se v České republice skládá z veřejného zdravotního pojištění, důchodového pojištění, nemocenského pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Osoby se na jednotlivých subsystémech sociálního pojištění účastní podle určitých pravidel (např. trvalý pobyt v České republice). V České republice Je nastaven také maximální vyměřovací strop.²⁴

Tabulka 4.1 obsahuje sazby veřejného zdravotního pojištění a sociálního pojištění v letech 2007 – 2008, podle typu osoby.

Tab. 4.1 Sazby pojistného na SP a ZP v letech 2007 - 2008

Osoba / sazba pojistného	Veřejné zdravotní pojištění	Sociální pojištění
Zaměstnanec	4,5 %	8 %
Zaměstnavatel	9 %	26 %
OSVČ	13,5 %	-
Osoba bez zdanitelných příjmů	13,5 %	-
Státní pojištěnec	13,5 %	-

Zdroj: Sbíрка zákonů; vlastní zpracování.

V následující tabulce (Tab. 4.2) jsou sazby na sociální pojištění a zdravotní pojištění v období 2009 – 2012.

---

²⁴ Široký (2009).

Tab. 4.2 Sazby pojistného na SP a ZP v letech 2009 – 2012

Osoba / sazba pojistného	Veřejné zdravotní pojištění	Sociální pojištění
Zaměstnanec	4,5 %	6,5 %
Zaměstnavatel	9 %	25 %
OSVČ	13,5 %	-
Osoba bez zdanitelných příjmů	13,5 %	-
Státní pojištěnec	13,5 %	-

Zdroj: Sbírka zákonů; vlastní zpracování.

4.2 Přímé daně

Daně přímé platí poplatník na úkor svého důchodu a předpokládá se, že je nemůže přenášet na jiný subjekt.

4.2.1 Daň z příjmů právnických osob

Jedná se o typ daně, která bývá v jiných zemích označována jako daň ze zisku společností (korporací).²⁵

Předmět daně

Předmětem daně jsou příjmy (výnosy) z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem.²⁶

Poplatník daně

Poplatníkem daně z příjmů jsou dle § 17 zákona č. 586/92 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“) osoby, které nejsou fyzickými osobami a organizační složky státu.

Daňový rezident má neomezenou daňovou povinnost. To znamená, že dani z příjmů právnických osob podléhají příjmy získané na území České republiky, i příjmy ze zahraničí. Za daňového rezidenta považována i taková právnická osoba, která má sice sídlo v zahraničí, ale místo jejího skutečného vedení je v České republice.

Za daňového nerezidenta je považována právnická osoba, která nemá na území České republiky sídlo. Daňový nerezident má omezenou daňovou povinnost, která se vztahuje pouze

²⁵ Kubátová (2010).

²⁶ ZDP (§18).

na příjmy ze zdrojů z České republiky. Za příjmy ze zdrojů na území České republiky je u poplatníků, kteří nemají na území České republiky své sídlo, jsou považovány také příjmy z činností vykonávaných prostřednictvím stálé provozovny. Stálá provozovna je místo na území České republiky určené k výkonu činnosti daňového nerezidenta.²⁷

Základ daně a výpočet daňové povinnosti

Základ daně se stanoví z upraveného výsledku hospodaření před zdaněním. Základem daně je rozdíl, o který příjmy převyšují výdaje. Výjimkou jsou příjmy, které nejsou předmětem daně nebo jsou od daně osvobozeny.

Za položky zvyšující základ daně jsou považovány částky neoprávněně zkracující příjmy, jedná se například o rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy. Položkami snižujícími základ daně se rozumí příjmy osvobozené od daně, příjmy, které nejsou předmětem daně nebo již byly zdaněny u zdroje. Osvobozeny od daně jsou například příjmy z provozu malých vodních elektráren, výnosy z kostelních sbírek nebo členské příspěvky přijaté politickými stranami a politickými hnutími.²⁸

Postup pro výpočet daňové povinnosti je shrnut v tabulce 4.3.²⁹

Tab. 4.3: Výpočet daňové povinnosti

	Σ DZD
=	ZD (celkový)
-	Nezdanitelné části ZD
-	Položky odečitatelné od ZD
=	ZD (zaokrouhlený na celé 100 Kč dolů)
x	Sazba daně
=	Daň
-	Slevy na dani
=	Daň po slevách (zaokrouhl. na celé Kč nahoru)

Zdroj: ZDP; vlastní zpracování.³⁰

²⁷ ZDP (§ 17).

²⁸ ZDP (§ 23).

²⁹ ZDP (§ 20).

³⁰ ZDP (§ 5).

Sazby daně

Sazby daně z příjmů právnických osob se v České republice vyvíjely od roku 2007 následovně (viz Tab.4.4):

Tab. 4.4: DzP PO

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
sazba	24 %	21 %	20 %	19 %	19 %	19 %

Zdroj: ZDP; vlastní zpracování.³¹

Slevy na dani

Lze uplatnit slevu na zaměstnance se zdravotním postižením a na zaměstnance s těžším zdravotním postižením. Dále může slevu na dani uplatnit poplatník, kterému byl poskytnut příslib investiční pobídky.

Cílem těchto slev na dani je především podpora zaměstnavatelů zaměstnávajících zdravotně postižené osoby.³²

4.2.2 Daň z příjmů fyzických osob

Osobní důchodová daň má poměrně složitou konstrukci. Jsou na ni kladeny vysoké požadavky, musí zde být zohledněny sociální postavení poplatníků, a umožnit tak redistribuci prostředků od osob s vyššími příjmy k osobám s nižšími příjmy. Osobní důchodová daň se v podmínkách českého daňového systému nazývá daň z příjmů fyzických osob.³³

Předmět daně

Předmětem daně jsou příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky (§6), příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti (§ 7), příjmy z kapitálového majetku (§ 8), příjmy z pronájmu (§ 9) a ostatní příjmy (§ 10). Předmětem daně jsou nejen příjmy peněžní i nepeněžní dosažené směnou.³⁴

Poplatník daně

Poplatníkem je fyzická osoba, která má bydliště na území České republiky nebo se zde obvykle zdržuje. Tato osoba má daňovou povinnost, která se vztahuje na příjmy plynoucí

---

³¹ ZDP (§ 21).

³² ZDP (§ 35).

³³ Kubátová (2010).

³⁴ ZDP (§ 3).

ze zdrojů na území České republiky i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Poplatníky, kteří se na území České republiky zdržují, jsou poplatníci, kteří na území České republiky pobývají aspoň 183 dní v příslušném kalendářním roce. Může to být souvisle nebo v několika obdobích.

Poplatník – daňový rezident má neomezenou daňovou povinnost, nerezident má omezenou daňovou povinnost.

Plátcem daně je zaměstnavatel poplatníka, který je povinen daň poplatníkovi srazit ze mzdy.³⁵

Základ daně a výpočet daňové povinnosti

Výpočet základu daně je poměrně složitý z důvodu rozmanitosti forem a druhů příjmů jednotlivců. Příjmy jsou rozděleny do pěti dílčích základů daně, které jsou posuzovány odděleně.

Základem daně je částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi přesahují výdaje za jedno zdaňovací období.³⁶

Nezdanitelné části základu daně

Tyto položky jsou při výpočtu daňové povinnosti odečítány od základu daně.

Patří zde:

- dary poskytnuté ÚSC a OSS se sídlem v ČR, pokud úhrnná hodnota darů ve zdaňovacím období činí alespoň 1 000 Kč nebo přesáhne 2 % ze ZD,
- částka rovná úrokům z úvěru ze stavebního spoření, hypotečního úvěru snížený o příspěvek státu, pokud byl úvěr použit na bytové potřeby,
- příspěvek na penzijní připojištění se státním příspěvkem – úhrn zaplacených příspěvků mínus 6 000 Kč, maximálně však 12 000 Kč za zdaňovací období,
- úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání, maximálně 10 000 Kč,
- členské příspěvky zaplacené členem odborové organizace této organizaci, která hájí zájmy zaměstnanců, takto lze odečíst částku 1,5 % zdanitelných příjmů, maximálně do výše 3 000 Kč za zdaňovací období,
- úroky z úvěrů na bytové potřeby do výše 300 000 Kč.³⁷

---

³⁵ ZDP (§ 2).

³⁶ ZDP (§ 5).

³⁷ ZDP (§ 15).

Sazby daně

Sazba daně z příjmů fyzických osob od roku 2008 do 2012 činila 15 % ze základu daně sníženého o nezdánitelnou část a o odečitatelné položky od základu daně zaokrouhleného na celá sta Kč dolů.³⁸

V roce 2007 byla sazba daně progresivní, jak je blíže znázorněno v Tab. č. 4.5.

Tab. 4.5: Daň z příjmů fyzických osob v roce 2007

Základ daně (v Kč)	Daň
0 – 121 200	12 %
121 200 – 218 400	14 544 Kč + 19 % ze základu daně přesahujícího 121 200 Kč
218 400 – 331 200	33 012 Kč + 25 % ze základu daně přesahujícího 218 400 Kč
331 200 a více	61 212 Kč + 32 % ze základu daně přesahujícího 331 200 Kč

Zdroj: ZDP (§ 16); vlastní zpracování.

Slevy na dani z příjmů PO a FO

Slevy na dani se odečítají od daňové povinnosti poplatníka.

Při výpočtu daně z příjmů fyzických osob lze uplatnit:

- slevu na poplatníka,
- na manželku (manžela) žijící s poplatníkem v domácnosti, pokud nemá vlastní příjem přesahující částku stanovenou zákonem,
- poplatník pobírá invalidní důchod (částky se liší podle stupně invalidity),
- slevu pro držitele průkazu ZTP-P,
- slevu pro poplatníky, kteří se soustavně připravují na své povolání studiem nebo předepsaným výcvikem.

Při výpočtu daně z příjmů právnických osob lze uplatnit slevu na zaměstnance se zdravotním postižením a na zaměstnance s těžším zdravotním postižením. Dále může slevu na dani uplatnit poplatník, kterému byl poskytnut příslib investiční pobídky.

Daňové zvýhodnění na vyživované dítě

Poplatník daně má nárok na daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s ním ve společné domácnosti. Tato sleva může být využita jako sleva na dani a také jako daňový bonus. Toto

---

³⁸ ZDP (§ 16).

zvýhodnění může uplatnit jen jeden z poplatníků, se kterým vyživované dítě žije. Vyživovaným dítětem se rozumí nezletilé dítě nebo dítě do 26 let věku, které nepobírá plný invalidní důchod a zároveň se soustavně připravuje na své budoucí povolání. Výše slevy na dani se zvyšuje na dvojnásobek v případě, že je dítě držitelem průkazu ZTP.³⁹

4.2.3 Daně majetkové

Předmětem majetkových daní je majetek – tedy stavová veličina, a to v movité i nemovité formě. Jedná se o daně kapitálové.

Rozlišovány jsou dvě skupiny daní majetkových. První skupinu tvoří daně *placené pravidelně* (obvykle každoročně), a těmi jsou daně z čistého bohatství a daně z nemovitostí. Do druhé skupiny patří daně *placené nepravidelně* – při převodu majetku během života nebo po smrti zůstavitele, a to daně dědické a daně darovací. Souhrnně bývají někdy tyto daně nazývány daněmi z kapitálových transferů.

Majetkové daně zohledňují dodatečnou platební kapacitu poplatníka, čímž přispívají ke zvýšení vertikální i horizontální spravedlnosti. U daní z nemovitostí se také uplatňuje princip prospěchu. Vlastníci nemovitostí platí prostřednictvím těchto daní za veřejné služby poskytované v místě, kde se nemovitost nachází.

Majetkové daně mají také své nevýhody. Především je to nerovnost ve zdanění movitého a nemovitého majetku. Movitý majetek je často ze základny zdanění vyloučen, zatímco majetek nemovitý je zdaněn téměř vždy. Dalším problémem je dvojí zdanění stejného objektu. Každý majetek pochází z naspořených důchodů, které byly při své tvorbě již zdaněny.

Nutno zmínit i ekonomické charakteristiky těchto daní. Majetkové daně nemají distorzní účinky na práci, kdežto daně důchodové krátí výnos z pracovní činnosti a proto mají velice nestimulační účinky. Tyto daně také mohou nabádat vlastníky k racionálnějšímu a efektivnějšímu nakládání s majetkem, a to především proto, že vlastník uvažuje, zda jeho majetek ve formě, v jaké je, ho zbytečně nepřipravuje o užitek.⁴⁰

V České republice se uplatňují tyto přímé majetkové daně: daně z nemovitostí, které jsou upraveny v zákoně č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů (dále

---

³⁹ ZDP (§ 35).

⁴⁰ Kubátová (2010).

jen „DZN“), daň dědická, daň darovací a daň z převodu nemovitostí, upravené zákonem č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDD“), silniční daň, jejíž právní úpravu lze nalézt v zákoně č. 16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDS“).

4.2.3.1 Daň z nemovitostí

Daň z nemovitostí je spojena s vlastnictvím nemovitostí. Má dvě části, a to daň z pozemků a daň ze staveb.

Předmět daně

Předmětem daně jsou pozemky a stavby na území ČR.⁴¹

Poplatník daně

Plátcem a poplatníkem je vlastník nemovitosti. U pronajatých pozemků je poplatníkem nájemce pozemku.⁴²

Základ daně

U daně z pozemků je základem cena pozemku dle vyhlášky Ministerstva zemědělství a forma využívání pozemku u zemědělské půdy a lesů, u stavebních pozemků je to rozloha pozemku. Pro výpočet daně ze staveb je základem půdorys nadzemní části stavby v m², sazba závisí také ne poloze stavby.

U bytu nebo nebytového prostoru je základem daně výměra podlahové plochy v m².⁴³

Sazba daně

Základní sazby daně z pozemků jsou pro období 2007-2012 následující:

0,75 % pro vinice, chmelnice, ornou půdu, zahrady a ovocné sady,

0,25 % pro pozemky trvalých travních porostů, hospodářských lesů a rybníků,

2,00 Kč za 1 m² u stavebních pozemků,

0,20 Kč za 1 m² u zastavěných ploch a nádvoří a ostatních ploch, pokud jsou předmětem daně.

---

⁴¹ DZN (§ 2).

⁴² DZN (§ 3).

⁴³ DZN (§ 5).

V roce 2012 je daň z pozemků pro zpevněné plochy pozemků užívaných k podnikatelské činnosti stanoveny sazbou 1 Kč za 1 m² pro zemědělskou prvovýrobu, lesní a vodní hospodářství a 5 Kč za 1 m² pro průmysl, stavebnictví, dopravu, energetiku a ostatní podnikatelskou činnost.

Základní sazba daně 1 Kč u stavebních pozemků se násobí koeficientem:

1,0 v obcích do 1 000 obyvatel,

1,4 v obcích od 1 000 do 6 000 obyvatel,

1,6 v obcích od 6 000 do 10 000 obyvatel,

2,0 v obcích od 10 000 do 25 000 obyvatel,

2,5 v obcích od 25 000 do 50 000 obyvatel,

3,5 v obcích nad 50 000 obyvatel a ve Františkových Lázních, Mariánských Lázních, Luhačovicích a Poděbradech, v roce 2012 také ve statutárních městech

4,5 (lze zvýšit na 5) v Praze.

Základní sazby daně ze staveb činí:

2,00 Kč za 1 m² zastavěné plochy u obytných domů,

6,00 Kč za 1 m² zastavěné plochy u rodinných domů a rekreačních staveb,

8,00 Kč za 1 m² zastavěné plochy u garáží vystavěných odděleně od domu,

10 Kč za 1 m² zastavěné plochy u staveb a nebytových prostor používaných pro podnikatelskou činnost,

2,00 Kč za 1 m² zastavěné plochy pro zemědělskou prvovýrobu, lesní a vodní hospodářství,

10 Kč za 1 m² zastavěné plochy pro průmysl, stavebnictví, dopravu, energetiku, ostatní zemědělskou výrobu a pro ostatní podnikatelskou činnost,

6,00 Kč za 1 m² zastavěné plochy u ostatních staveb,

2,00 Kč za 1 m² zastavěné plochy u bytů a nebytových prostor.

Základní sazby daně se zvyšují o 0,75 Kč za každé další nadzemní podlaží, pokud nadzemní plocha přesahuje dvě třetiny zastavěné plochy.

Základní sazba daně se dále násobí koeficientem přiřazeným jednotlivým obcím podle počtu obyvatel z posledního sčítání lidu.

Základní sazba daně 1 Kč u staveb se násobí koeficientem:

1,0 v obcích do 1 000 obyvatel,

1,4 v obcích od 1 000 do 6 000 obyvatel,

1,6 v obcích od 6 000 do 10 000 obyvatel,

2,0 v obcích od 10 000 do 25 000 obyvatel,

2,5 v obcích od 25 000 do 50 000 obyvatel,

3,5 v obcích nad 50 000 obyvatel a ve Františkových Lázních, Mariánských Lázních, Luhačovicích a Poděbradech, v roce 2012 také ve statutárních městech

4,5 (lze zvýšit na 5) v Praze.

Obec může obecně závaznou vyhláškou obce stanovený koeficient zvýšit o jednu kategorii nebo snížit až o tři kategorie v členění koeficientů.⁴⁴

Místní koeficient

Obec může obecně závaznou vyhláškou pro všechny nemovitosti na celém svém území stanovit jeden místní koeficient ve výši 2, 3, 4 nebo 5. Tímto koeficientem se vynásobí daňová povinnost poplatníka za jednotlivé druhy pozemků (kromě vinic, chmelnic, orné půdy, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů) a za jednotlivé druhy staveb, nebytových prostor, bytů a jejich souborů.⁴⁵

4.2.3.2 Daň dědická

Dědickou daň upravuje zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „DD“).

---

⁴⁴ DZN (§ 11).

⁴⁵ DZN (§ 12).

Předmět daně

Předmětem daně je nabytí majetku děděním.⁴⁶

Poplatník daně

Poplatníkem daně je dědic.⁴⁷

Základ daně

Základem daně je cena majetku nabytého dědicem snižená o prokázané dluhy, cenu majetku osvobozeného od daně, přiměřené náklady na pohřeb zůstavitele, výdaje za notáře apod. Základ daně se zaokrouhluje na celé 100 Kč nahoru.⁴⁸

4.2.3.3 Daň darovací

Předmět daně

Předmětem daně je bezúplatné nabytí majetku na základě právního úkonu, a to jinak než smrtí zůstavitele.⁴⁹

Poplatník daně

Poplatníkem je nabyvatel při bezúplatném nabytí majetku fyzickou osobou. Pokud je dárcem fyzická osoba s trvalým pobytem v tuzemsku nebo právnická osoba se sídlem v tuzemsku a nabyvatelem je fyzická osoba nemající trvalý pobyt v tuzemsku nebo právnická osoba se sídlem v cizině, je poplatníkem vždy dárce.⁵⁰

Základ daně

Základem daně je cena majetku, který je předmětem této daně, snižená o prokázané dluhy, cenu osvobozeného majetku, clo a daň placené při dovozu, jde-li o věci darované a dovezené z ciziny. Základ daně se zaokrouhluje na celé 100 Kč nahoru.⁵¹

---

⁴⁶ DD (§ 3).

⁴⁷ DD (§ 2).

⁴⁸ ZDD (§ 4).

⁴⁹ ZDD (§ 6).

⁵⁰ ZDD (§ 5).

⁵¹ ZDD (§ 7).

Sazby daně dědické a darovací

V jednotlivých letech 2007-2012 se sazby daní dědické a darovací neměnily a byly stanoveny takto:

Pro osoby zařazené do I. skupiny:

- ZD do 1 000 000 ... 1 %
- ZD od 1 000 000 do 2 000 000 ... 10 000 Kč + 1,3 % z částky nad 1 mil. Kč
- ZD 2 000 000 do 5 000 000 ... 23 000 Kč + 1,5 % z částky nad 2 mil. Kč

(...)

- ZD 50 000 000 a více ... 1 462 000 Kč + 5 % z částky nad 50 mil. Kč⁵²

Pro osoby zařazené do II. skupiny:

- ZD do 1 000 000 Kč ... 3 %
- ZD od 1 000 000 do 2 000 000 Kč ... 30 000 Kč + 3,5 % z částky nad 1 mil. Kč
- ZD od 2 000 000 do 5 000 000 Kč ... 65 000 Kč + 4 % z částky nad 2 mil. Kč

(...)

- ZD 50 000 000 a více Kč ... 3 915 000 Kč + 12 % z částky nad 50 mil. Kč⁵³

Pro osoby zařazené do III. skupiny:

- ZD do 1 000 000 Kč ... 7 %
- ZD od 1 000 000 do 2 000 000 Kč ... 70 000 Kč + 9 % z částky nad 1 mil. Kč
- ZD od 2 000 000 do 5 000 000 Kč ... 160 000 Kč + 12 % z částky nad 2 mil. Kč

(...)

- ZD 50 000 000 a více Kč ... 12 460 000 Kč + 40 % z částky nad 50 mil. Kč⁵⁴

---

⁵² ZDD (§ 12).

⁵³ ZDD (§ 13).

⁵⁴ ZDD (§ 14).

Rozdělení osob do skupin pro účely daně dědické a darovací

Pro účely výpočtu daně dědické a daně darovací jsou osoby zařazeny do tří skupin, které vyjadřují vztah poplatníka k zůstaviteli, dárci nebo nabyvateli. Příbuzenským vztahům vzniklým narozením jsou na roveň postaveny vztahy založené osvojením.

Rozdělení do skupin:

- Do I. skupiny patří příbuzní v řadě přímé a manželé.
- Do II. skupiny patří příbuzní v řadě pobočné – sourozenci, synovci, neteře, strýcové a tety; manželé dětí, děti manžela, rodiče manžela, manželé rodičů a osoby, které s nabyvatelem, dárcem nebo zůstavitelem žily nejméně po dobu jednoho roku před převodem nebo smrtí zůstavitele ve společné domácnosti a které z tohoto důvodu pečovaly o společnou domácnost nebo byly odkázány výživou na nabyvatele, dárce nebo zůstavitele.
- Do III. skupiny patří ostatní fyzické osoby a právnické osoby.⁵⁵

Od daně dědické a darovací je osvobozeno nabytí majetku děděním, pokud k němu dochází mezi osobami zařazenými v I. a II. skupině.⁵⁶

4.2.3.4 Daň z převodu nemovitostí

Předmět daně

Předmětem daně je úplatný převod nebo přechod vlastnictví k nemovitostem. Pokud jde o výměnu nemovitostí, považují se jejich vzájemné převody za jeden převod, daň se vybere z převodu té nemovitosti, z jejíhož převodu je daň vyšší.⁵⁷

Poplatník daně

Poplatníkem je převodce (prodávající), nabyvatel je zde ručitelem, Nabyvatel, pokud jde o nabytí majetku v exekuci, vyvlastnění, ve veřejné dražbě, převodce i nabyvatel, jde-li o výměnu nemovitostí, zde platí obě osoby daň společně a nerozdílně. Jde-li o převod vlastnictví k nemovitosti ze společného jmění manželů nebo do společného jmění manželů, je každý z manželů samostatným poplatníkem a jejich podíly jsou stejné a daň platí podle svého podílu.⁵⁸

---

⁵⁵ ZDD (§ 12, § 13, § 14).

⁵⁶ ZDD (§ 19).

⁵⁷ ZDD (§ 9).

⁵⁸ ZDD (§ 8).

Základ daně

Základem daně je cena zjištěná podle platného právního předpisu, platná v den nabytí nemovitosti.⁵⁹

Sazba daně

Sazba daně je 3 % z vyměřovacího základu.⁶⁰

4.2.4 Silniční daň

Daň silniční upravuje zákon č.16/1993 Sb., o dani silniční, ve znění pozdějších předpisů a zákonů (dále jen „ZDS“).

Předmět daně

Předmětem daně jsou silniční motorová vozidla používaná k podnikatelské činnosti. Dále jsou předmětem daně vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny určená k přepravě nákladů, a to bez ohledu na to, zda jsou používána k podnikání.⁶¹

Poplatník daně

Poplatníkem je provozovatel vozidla zapsaný v technickém průkazu nebo zaměstnavatel – v případě soukromých vozidel zaměstnanců, které jsou použity k pracovní cestě.⁶²

Základ daně

Základem daně je zdvihový objem motoru v cm³ u osobních automobilů (s výjimkou elektrických), u nákladních automobilů součet největších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav u návěsů, největší povolená hmotnost v tunách a počet náprav u ostatních vozidel⁶³

Sazby daně

U osobních automobilů závisí sazba daně na objemu válců motoru, u nákladních automobilů závisí na hmotnosti vozidla a počtu náprav.⁶⁴

---

⁵⁹ ZDD (§ 10).

⁶⁰ ZDD (§ 15).

⁶¹ ZDS (§ 2).

⁶² ZDS (§ 4).

⁶³ ZDS (§ 5).

⁶⁴ ZDS (§ 6).

Tab. 4.6: Roční sazby daně silniční pro osobní automobily 2007-2012

Zdvihový objem motoru	Sazba daně
do 800 cm ³	1 200 Kč
nad 800 cm ³ do 1 250 cm ³	1 800 Kč
nad 1 250 cm ³ do 1 500 cm ³	2 400 Kč
nad 1 500 cm ³ do 2 000 cm ³	3 000 Kč
nad 2 000 cm ³ do 3 000 cm ³	3 600 Kč
nad 3 000 cm ³	4 200 Kč

Zdroj: ZDS (§ 6); vlastní zpracování.

U nákladních automobilů jsou sazby daně rozlišeny podle počtu náprav u návěsů a hmotnosti, v letech 2007-2012 jsou sazby následující (viz. Tab. 4.7):

Tab. 4.7: Sazby daně silniční u nákladních vozidel 2007-2012

1 náprava	
do 1 tuny	1 800 Kč
nad 1 t až nad 8 t	2 700 Kč - 9 600 Kč
2 nápravy	
do 1 tuny	1 800 Kč
nad 1 t až nad 27 t	2 400 Kč - 46 200 Kč
3 nápravy	
do 1 tuny	1 800 Kč
nad 1 t až nad 36 t	2 400 Kč - 50 400 Kč
4 nápravy a více náprav	
do 18 tun	8 400 Kč
nad 18 t až nad 36 t	10 500 Kč - 44 100 Kč

Zdroj: ZDS (§ 6); vlastní zpracování.

Základní sazby daně se tedy v jednotlivých letech neměnily, od roku 2008 se však uplatňují následující snížení sazeb daně:

- 48 % po dobu následujících 36 kalendářních měsíců od data první registrace vozidla,
- 40 % po dobu následujících dalších 36 kalendářních měsíců
- 25 % po dobu následujících dalších 36 kalendářních měsíců.⁶⁵

⁶⁵ ZDS (§ 6).

4.3 Nepřímé daně

U těchto daní se předpokládá, plátce, který daň odvádí, ji neplatí z vlastního důchodu, ale přenáší ji daňové břemeno na jiný subjekt.

4.3.1 Daň z přidané hodnoty (DPH)

Jedná se o daň nepřímou. Platí ji zejména spotřebitelé a podnikatelské subjekty nemající nárok na odpočet daně.⁶⁶

DPH má své výhody i zápory. Jako kladné vlastnosti je možné uvést například fakt, že podporuje export, zabraňuje daňovým únikům a není duplicitní. Jako záporné charakteristiky jsou nejčastěji uváděny administrativní náročnost a významný vliv na inflaci.⁶⁷

Předmět daně

Předmětem DPH je dle § 2 zákona č. 235/2004, o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDPH“) především dodání zboží, poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňované ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku; pořízení zboží z jiného členského státu EU za úplatu uskutečněné v tuzemsku v rámci ekonomické činnosti nebo právnickou osobou, která nebyla zřízena za účelem podnikání; pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu EU za úplatu osobou nepovinnou k dani; dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku; převod nemovitosti v dražbě osobou povinnou k dani⁶⁸

Místem plnění při dodání zboží bez odeslání nebo přepravy je místo, kde se zboží nachází v okamžiku, kdy se dodání uskutečňuje. Při dodání zboží, které je odesláno nebo přepraveno, je místem plnění místo, kde se zboží nachází v době, kdy odeslání nebo přeprava začíná.⁶⁹

Osoba povinná k dani, která má sídlo nebo provozovnu v tuzemsku, jejíž obrat nepřesáhne za nejbližších 12 předcházejících po sobě jdoucích měsíců zákonem stanovenou částku, je od daně osvobozena. Stát, obce a kraje a DSO se při výkonu veřejné správy nepovažují za osoby povinné k dani.⁷⁰

---

⁶⁶ Kubátová (2010).

⁶⁷ Široký (2009).

⁶⁸ ZDPH (§ 2).

⁶⁹ ZDPH (§ 7).

⁷⁰ ZDPH (§ 5).

Poplatník daně

Poplatníkem je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti. Je jím také právnická osoba, která nebyla zřízena za účelem podnikání, ale uskutečňuje ekonomické činnosti. Poplatníkem je také skupina podniků, která se registruje k DPH⁷¹.

Základ daně

Základem daně je vše, co plátce obdržel jako úplatu nebo obdržet má za uskutečněné zdanitelné plnění od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno nebo od třetí osoby, bez daně za toto plnění.⁷²

Sazby daně

U zboží se uplatňuje základní sazba daně. U zboží tepla a chladu a některých dalších druhů zboží a služeb snížená sazba daně. Snížená sazba daně se uplatní také u staveb pro sociální bydlení^{73 74}.

Sazby DPH v období let 2007 až 2012 ukazuje tabulka č. 4.8.⁷⁵

Tab. 4.8: Sazby DPH 2007-2012

Období	Základní sazba	Snížená sazba
1.5.2004 - 31.12.2007	19 %	5 %
1.1.2008 - 31.12.2009	19 %	9 %
1.1.2010 - 31.12.2011	20 %	10 %
1.1.2012 - 31.12.2012	20 %	14 %

Zdroj: ZDPH (§ 47); vlastní zpracování.

⁷¹ Skupinová registrace je pouze pro podniky se sídlem, místem podnikání nebo provozovnou v ČR, podmínkou je kapitálová nebo jiná propojenost členů, jeden člen je ustanoven jako zástupce.

⁷² ZDPH (§ 36).

⁷³ Snížená sazba DPH se uplatňuje například u potravin, nealkoholických nápojů, dětských plen, knih, zdravotnických prostředků, pohřebnictví, ubytovacích služeb, oprav invalidních vozíků.

⁷⁴ ZDPH (§ 48).

⁷⁵ ZDPH (§ 47).

4.3.2 Selektivní spotřební daně

Tyto daně, tzv. akcízy, patří mezi nejstarší daně vůbec. V současnosti je jimi zdaňováno několik druhů výrobků a služeb, a to vysokými sazbami. Tyto daně tvoří díky vysokým sazbám a nízké elasticitě spotřeby velmi významný výnos veřejných rozpočtů.

Pro zdanění vybraných výrobků nebo služeb existují dva hlavní důvody. Spotřeba těchto produktů či služeb má být co nejnižší, vysoká sazba daně má odradit spotřebitele jejich užívání. Druhým důvodem je samozřejmě příliv peněžních prostředků do státní pokladny.

Mezi hlavní spotřební daně patří především daně z tabáku a tabákových výrobků, alkoholických nápojů a motoristických potřeb (benzín a daně z energetických produktů).

Selektivní daně mají své nevýhody, jednou z nich je distorzní účinek vedoucí k neefektivnosti v alokaci zdrojů. Druhým problémem je regresivní dopad daně, čili větší daňové břemeno zatěžuje poplatníky s nižšími důchody.⁷⁶

Spotřební daně upravuje zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSD“).

Předmět daně

Předmětem daně jsou vybrané výrobky na daňovém území Evropského společenství vyrobené nebo zde dovezené.⁷⁷

Plátce daně

Plátcem daně je fyzická nebo právnická osoba, která je provozovatelem daňového skladu, příjemcem, daňovým zástupcem nebo výrobcem, již vzniká povinnost daň přiznat a zaplatit v souvislosti s uvedením vybraných výrobků do oběhu nebo při dovozu zboží nebo služeb.

Plátcem daně z tabákových výrobků je také FO nebo PO, která poruší zákaz prodeje cigaret konečnému spotřebiteli za cenu vyšší, než je cena uvedená na tabákové nálepce platící pro spotřebitele^{78 79}.

Povinnost daň přiznat a zaplatit vzniká okamžikem uvedení vybraných výrobků do oběhu.

Daňové břemeno u těchto daní nese spotřebitel.⁸⁰

---

⁷⁶ Kubátová (2010).

⁷⁷ ZSD (§ 7).

⁷⁸ V tomto případě je základem daně rozdíl mezi základem daně z vyšší ceny pro konečného spotřebitele a základem daně z ceny pro spotřebitele uvedené na tabákové nálepce.

⁷⁹ ZSD (§ 4).

Výpočet daně

Daň se vypočte vynásobením základu daně sazbou stanovenou pro příslušný výrobek.⁸¹

4.3.2.1 Daň z minerálních olejů

Předmět daně

Předmětem daně jsou motorové benziny, plynové a topné oleje, ropné plyny, uhlovodíkové plyny a jejich směsi.⁸²

Základ daně

Základem daně je množství minerálních olejů vyjádřené v 1 000 litrech při teplotě 15 stupňů Celsia.⁸³

Sazby daně

Výše sazeb se v letech 2007 až 2012 neměnila.

Sazby daně se u minerálních olejů pohybují od 0 Kč/t u zkapalněných ropných plynů po 13 710 Kč/1000 l u motorových a ostatních benzinů a leteckých pohonných hmot.⁸⁴

4.3.2.2 Daň z lihu

Předmět daně

Předmětem daně je líh (etanol) obsažený v jakýchkoliv výrobcích, pokud celkový obsah lihu v těchto výrobcích činí více než 1,2 % objemových etanolu.⁸⁵

Základ daně

Základem daně je množství lihu vyjádřené v hektolitrech (dále jen „hl“) etanolu při teplotě 20 stupňů Celsia zaokrouhlená na dvě desetinná místa.⁸⁶

Sazby daně

V letech **2007 až 2009** byly sazby daně stanoveny v rozmezí od 13 300 Kč/hl etanolu do 26 500 Kč/hl etanolu.

---

⁸⁰ ZSD (§ 9).

⁸¹ ZSD (§ 10).

⁸² ZSD (§ 45).

⁸³ ZSD (§ 47).

⁸⁴ ZSD (§ 48).

⁸⁵ ZSD (§ 67).

⁸⁶ ZSD (§ 69).

V letech **2010 až 2012** se sazby daně pohybovaly v rozmezí od 14 300 Kč/hl etanolu až po 28 500 Kč/hl etanolu.⁸⁷

4.3.2.3 Daň z piva

Předmět daně

Pivem se rozumí výrobek dosahující více než 0,5 % objemových alkoholu nebo směs tohoto výrobku s vybranými nealkoholickými nápoji.

Koncentrace piva se vyjadřuje v procentech jako procentní obsah extraktu původní mladiny před zakvašením.⁸⁸

Základ daně

Základem daně je množství piva v hektolitrech.⁸⁹

Sazby daně

Pro daň z piva je určena základní sazba daně v Kč/hl za každé procento extraktu původní mladiny a snížená sazba pro malé nezávislé pivovary, které jsou zařazeny do velikostních skupin podle výroby v hl ročně.

2007 až 2009: Základní sazba činí 24 Kč/hl za každé celé procento extraktu původní mladiny, snížené sazby se pohybují od 12 Kč, pokud malý pivovar vyrobí do 10 000 hl ročně až po 21,60 Kč při výrobě vyšší než 150 000 hl za rok.

2010 a 2012: Základní sazba činí 32 Kč/hl za každé celé procento extraktu původní mladiny, snížené sazby se pohybují od 16 Kč, pokud malý pivovar vyrobí do 10 000 hl ročně až po 28,80 Kč při výrobě vyšší než 150 000 hl za rok.⁹⁰

4.3.2.4 Daň z vína a meziproduktů

Předmět daně

Předmětem daně jsou vína a fermentované nápoje a jejich meziprodukty, které obsahují více než 1,2 % objemových alkoholu, ale nejvýše 22 % objemových alkoholu.⁹¹

---

⁸⁷ ZSD (§ 70).

⁸⁸ ZSD (§ 81).

⁸⁹ ZSD (§ 84).

⁹⁰ ZSD (§ 85).

⁹¹ ZSD (§ 93).

Základ daně

Základem daně je množství vína a meziproduktů vyjádřené v hektolitrech.⁹²

Sazby daně

Sazby daně jsou stanoveny takto:

2007 až 2012: Sazba pro šumivá vína a meziprodukty činí 2 340 Kč/hl, sazba pro tichá vína je 0 Kč/hl.⁹³

4.3.2.5 Daň z tabákových výrobků

Předmět daně

Tabákové výrobky, kterými se rozumí cigarety, doutníky, cigarillos a tabák ke kouření.⁹⁴

Základ daně

Základem daně pro procentní část daně je cena pro konečného spotřebitele⁹⁵. Základem daně u doutníků a cigarillos je množství v kusech a u tabáku ke kouření množství v kilogramech.⁹⁶

Sazby daně

Pro stanovení daně z tabákových výrobků jsou sazby rozděleny na procentní část a pevnou část a to následovně (viz Tab. č. 4.9, 4.10, 4.11 a 4.12):

Tab. 4.9: Sazby daně z tabákových výrobků v roce 2007

Výrobek / sazba daně	procentní část	pevná část
cigarety	27 %	0,88 Kč/ks ⁹⁷
doutníky, cigarillos		0,90 Kč/ks
tabák ke kouření a ostatní tabák		905 Kč/kg

Zdroj: ZSD (§ 104); vlastní zpracování.

⁹² ZSD (§ 95).

⁹³ ZSD (§ 96).

⁹⁴ ZSD (§ 101).

⁹⁵ Cenou pro konečného spotřebitele je cena stanovená podle zvláštního právního předpisu, tato cena obsahuje i DPH, jedná se o cenu stanovenou na tabákové nálepce.

⁹⁶ ZSD (§ 102).

⁹⁷ Celkem nejméně však 1,64 Kč/ks.

Tab. 4.10: Sazby daně z tabákových výrobků v roce 2008

Výrobek / sazba daně	procentní část	pevná část
cigarety	28%	Kč/ks ⁹⁸
doutníky, cigarillos		Kč/ks
tabák ke kouření a ostatní tabák		Kč/kg

Zdroj: ZSD (§ 104); vlastní zpracování.

Tab. 4.11: Sazby daně z tabákových výrobků v letech 2009 a 2010

Výrobek / sazba daně	procentní část	pevná část
cigarety	28%	1,03 Kč/ks ⁹⁹
doutníky, cigarillos		1,15 Kč/ks
tabák ke kouření a ostatní tabák		1 280 Kč/kg

Zdroj: ZSD (§ 104); vlastní zpracování.

Tab. 4.12: Sazby daně z tabákových výrobků v roce 2011 a 2012

Výrobek / sazba daně	procentní část	pevná část
cigarety	28 %	1,12 Kč/ks ¹⁰⁰
doutníky, cigarillos		1,25 Kč/ks
tabák ke kouření a ostatní tabák		1 400 Kč/kg

Zdroj: ZSD (§ 104); vlastní zpracování.

4.3.3 Energetické daně

Energetické daně jsou výrazem snahy o zvýšení důrazu na ekologické působení daní. Jedná se o daně, které existují zejména z důvodu omezení negativních externích efektů, které ovlivňují životní prostředí, jsou jedním z ekonomických nástrojů regulace negativních externalit.

Daně je možné k ekologickým účelům využít dvěma způsoby. Jedním je daňové zvýhodnění (daňová úleva), které je formou dotace a vyměřovacím základem je snížení množství emisí. Druhým způsobem je daňové znevýhodnění – samostatné daně k ochraně životního prostředí, jejichž vyměřovacím základem je množství emitovaných škodlivin.

Pigouovské daně – jejich zavedení znamená uvalení daně na každou jednotku znečištění životního prostředí ve výši, která vyrovná mezní náklady firmy a mezní společenské náklady,

⁹⁸ Celkem nejméně však 1,64 Kč/ks.

⁹⁹ Celkem nejméně však 1,92 Kč/ks.

¹⁰⁰ Celkem nejméně však 2,10 Kč/ks

tento přístup je považován za spravedlivý, ale v praxi je nepoužitelný, neboť není možné zjistit skutečnou velikost společenských nákladů.

Nepřímé energetické daně zatěžují cenu produktů spjatých s ekologicky zatěžující výrobou, jsou využitelné v praxi, nezdaňují vyprodukované škodliviny, ale výrobky vzniklé produkcí škodlivin.

Daně s neplánovanými ekologickými vlivy – při jejich produkci nebylo primárně přihlíženo na jejich ekologický dopad, příkladem mohou být akcízy, které vedou ke snížené spotřebě, a tím k menším výrobním nákladům, v dlouhém období téměř každá daň vykazuje určité ekologické aspekty. Výnos účelových energetických daní je směřován na ekologické aktivity, nejedná se tudíž o pravé ekologické daně, protože nezvyšují cenu zdaněných výrobků či služeb.

V České republice byla tato oblast upravena v zákoně č. 212/1992 Sb., o soustavě daní, ve znění pozdějších předpisů (upravuje daně k ochraně životního prostředí) a dále v zákoně č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů (zavádí první ekologické daně s platností od ledna roku 2008).

Energetickými daněmi jsou daň z elektřiny, daň ze zemního plynu a daň z pevných paliv.¹⁰¹

4.3.3.1 Daň z elektřiny, ze zemního plynu a z pevných paliv

Předmět daně

Předmětem daně je dle § 1 zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSVR“) zemní plyn a některé další plyny, pevná paliva (černé a hnědé uhlí, ostatní uhlovodíky), elektřina.¹⁰²

Plátce daně z elektřiny, ze zemního plynu a z pevných paliv

Plátcem daně je u *plynu* dodavatel, který plyn dodal ke konečnému spotřebiteli, provozovatel distribuční soustavy, přepravní soustavy a zásobníku plynu.

U *elektřiny* je plátcem dodavatel, který ji dodal spotřebiteli, FO nebo PO, která použila elektřinu osvobozenou od daně – k jiným účelům, než na které se osvobození vztahuje, FO nebo PO, která spotřebovala nezdaněnou elektřinu.

---

¹⁰¹Šíroký (2009).

¹⁰²ZSVR (§ 1).

V případě *pevných paliv* má povinnost daň přiznat a zaplatit dodavatel, který dodal paliva spotřebiteli, FO nebo PO, která použila palivo osvobozené od daně – k jiným účelům, než na které se osvobození vztahuje, FO nebo PO, která spotřebovala nezdанěná paliva.¹⁰³

Poplatníkem daně je konečný spotřebitel.

Základ daně

Základem daně je množství plynu v MWh spalného tepla.¹⁰⁴

U pevných paliv je základem daně množství pevných paliv vyjádřené v GJ spalného tepla v původním vzorku¹⁰⁵

V případě elektřiny je základem daně její množství v MWh.

Výpočet daně

Daň se vypočte vynásobením základu daně sazbou daně.¹⁰⁶

Sazby daní

Sazby daní uvedené v Tabulce 4.13 platí pro období od 1.1.2008 do 31.12.2011.

Tab. 4.13: Sazby daně za 1 MWh spalného tepla pro zemní plyn a některé další plyny

kód nomenklatury	sazba daně v Kč
2711 29 a 2705	264,80
2711 11 a 2711 21	0

Zdroj:ZSVR; vlastní zpracování.

Sazby daní platné pro rok 2012 jsou uvedeny v Tabulce 4.14:

Tab. 4.14 Sazby daně za 1 MWh spalného tepla pro zemní plyn a některé další plyny

kód nomenklatury	sazba daně v Kč
2711 29 a 2705	264,8
2711 11 a 2711 21	34,20

Zdroj:ZSVR; vlastní zpracování.

¹⁰³ ZSVR (§ 3).

¹⁰⁴ Pozn.: Spalné teplo v původním vzorku se prokazuje výsledky měření akreditované laboratoře, které nesmí být starší než 1 rok.

¹⁰⁵ Výsledky měření spalného tepla nesmí být starší jednoho roku. Pokud nelze spalné teplo takto prokázat, stanoví se ve výši 33 GJ na tunu pevných paliv.

¹⁰⁶ ZSVR (§ 7).

Sazba daně z pevných paliv činí 8,50 Kč za 1 GJ spalného tepla v původním vzorku.

Sazba daně z elektřiny činí 28,30 Kč za 1 MWh.¹⁰⁷

---

¹⁰⁷ ZSVR (§ 6).

5 Deskripce daňového systému Turecka

V páté kapitole je deskripce daňového systému Turecka, včetně daní uplatňovaných v Turecku v období let 2007-2012 a jejich sazeb.

Daňový systém Turecka je v mnoha ohledech odlišný od českého daňového systému. V souvislosti s budoucím členstvím v EU jsou však i v podmínkách Turecka harmonizovány některé daně a související předpisy. Turecký systém zahrnuje celou řadu daní, u některých z nich se sazby každoročně mění.

Měnou platnou ve zkoumaném období v Turecku je nová turecká lira (dále jen „YTL“). Zdaňovací období je shodné s kalendářním rokem.

Výběr a správa hlavních daní probíhá na centrální úrovni, některé specifitější daně jsou vybírány na municipální úrovni.

Mezi základní daně v Turecku patří daň z příjmů - korporátní daň a daň z příjmů jednotlivců. Jedná se o daně přímé.¹⁰⁸

Manželé jsou pro daňové účely hodnoceni samostatně. Jednotlivci jsou povinni podat roční daňové přiznání do konce února nebo března každého roku. Daňové přiznání se nevyžaduje, pokud individuální příjem za daňové období nepřesáhne 22 000 YTL¹⁰⁹ a také daň vybíraná srážkou u zdroje.¹¹⁰

5.1 Sociální zabezpečení

V Turecku je systém sociálního zabezpečení tvořen z příspěvků, které platí zaměstnanec za sebe a z příspěvků hrazených za zaměstnance zaměstnavatelem. Všichni zaměstnanci jsou povinni si přispívat na sociální zabezpečení. Základem pro výpočet částky, kterou je zaměstnanec a zaměstnavatel povinen zaplatit, je hrubá měsíční mzda zaměstnance.

---

¹⁰⁸ <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/turecko-financi-a-danovy-sektor/5/1000802/>.

¹⁰⁹ Částka je platná pro rok 2010.

¹¹⁰ <http://www.gerardassociates.co.uk/content/tax-facts-turkey>.

Zaměstnanec se podílí na sociálním a zdravotním pojištění 14 % z hrubé mzdy, a to následovně:

- 5 % na zdravotní pojištění,
- 9 % na nemocenské, důchodové a životní pojištění.

Příplatek na sociální ochranu je vyplácen zaměstnavatelem zaměstnanci, který pobírá důchod, přičemž je stále zaměstnán. Výše tohoto příspěvku v období 2007 - 2011 činí 6 %, pro rok 2012 činí tato výše 7,5 %^{111 112}.

Dále si zaměstnanci musí přispívat 1 % z hrubé mzdy na pojištění pro případ nezaměstnanosti.

Část placená **zaměstnavatelem** pro období let 2007 - 2011 zahrnuje:

- Pojištění v nemoci či při úrazu (od 1,5 % do 7 %),
- Zdravotní pojištění (6 %),
- Pojištění v mateřství (1 %),
- Nemocenské, důchodové a životní pojištění (11 % až 13 %).¹¹³

Část placená **zaměstnavatelem** pro rok 2012 zahrnuje:

- Pojištění v nemoci či při úrazu (od 1 % do 6,5 %),
- Zdravotní pojištění (7,5 %),
- Nemocenské, důchodové a životní pojištění (11 % až 13 %).¹¹⁴

Existuje také možnost pro lidi důchodového věku, kteří chtějí pobírat starobní důchod a zároveň být zaměstnaní, pak se na sociálním pojištění podílí 6 % zaměstnanec (důchodce) a 18 % zaměstnavatel.

Zaměstnavatelé jsou povinni hradit příspěvek na pojištění proti nezaměstnanosti, a to 2 % z hrubé mzdy zaměstnance.¹¹⁵

---

¹¹¹ BOEIJEN-OSTASZEWSKA, O. (Ed.). *European Tax Handbook 2012*. Amsterdam: IBDF, 2012. 923 s. ISBN 978-90-8722-134-8 (dále jen „ETH“).

¹¹² ETH (2007 – 2011).

¹¹³ ETH (2007 – 2012).

¹¹⁴ ETH (2012).

¹¹⁵ ETH (2007 - 2012).

5.2 Daně z příjmů

Daně z příjmů v Turecku zahrnují daň z příjmů jednotlivců a daň z příjmů korporací.

Prvky příjmů jsou zařazeny do sedmi kategorií, jedná se o tyto:

- příjmy z komerčních aktivit,
- příjmy ze zemědělství,
- mzdy a platy,
- výnosy z kapitálových investic,
- příjmy z nemovitého majetku a práva,
- ostatní výnosy,
- zisk.¹¹⁶

Poplatník daně

Poplatníky jsou jednotlivci a firmy s bydlištěm nebo sídlem na území Turecka.

Zálohy

Osoba povinná k dani musí platit zálohy na daně v tříměsíční periodě. Výše zálohy činí 20 % ze základu daně. Pokud roční suma zaplacených záloh na daň převyší částku roční daňové povinnosti, rozdíl se osobě povinné k dani nevrací, nýbrž se převede do následujícího daňového období. Pokud tak není učiněno z důvodu například zániku společnosti, je tento přebytek vrácen plátcí.

5.2.1 Daň z příjmů právnických osob

Obecně jsou zdaňovány všechny příjmy podléhající korporátní dani. Existuje však výjimka platící pro dividendy získané ze společnosti, která je daňovým rezidentem, v takovém případě dochází k částečnému osvobození od daně. Zda společnost podléhá úplné nebo omezené daňové povinnosti, závisí na místě jejího sídla. Společnost, jejíž sídlo nebo místo vrcholového vedení se nachází na území Turecka, je rezidentem a tudíž má plnou daňovou povinnost, tedy dani z příjmů korporací podléhají její veškeré příjmy, získané kdekoli na světě. Pokud společnost není daňovým rezidentem (v Turecku podniká jen prostřednictvím například

---

¹¹⁶ <http://www.tariff-tr.com/TurkishTaxSystem.aspx>.

pobočky), má omezenou daňovou povinnost, plně tedy podléhá korporační dani z příjmu získaného v Turecku.¹¹⁷

Předmět daně

Předmětem daně jsou veškeré příjmy a zisky korporací, a to jak příjmy domácí, tak i příjmy plynoucí ze zahraničí.

Sazba a výpočet daně

Základní sazba korporační daně během sledovaného období činila 20 %. Daňová povinnost se vypočte vynásobením základu daně procentní sazbou daně.

Poplatník daně

Uvedené subjekty jsou poplatníky daně z příjmu korporací:

- kapitálové společnosti,
- státní hospodářské podniky (veřejné společnosti),
- ekonomické subjekty vlastněné nadacemi a sdruženími,
- družstva,
- společné podniky.

Za veřejné společnosti jsou považovány společnosti, které nabízejí svůj kapitál veřejným subjektům a také společnosti mající více než 250 akcionářů.¹¹⁸

Odečitatelné položky

Od základu daně lze odečíst tyto položky:

- počáteční náklady, mohou se odečíst v roce, ve kterém vznikly,
- úroky,
- honoráře autorů za příspěvky do tiskovin,
- dary charitativním organizacím stanovené Ministerstvem financí lze odečíst od základu daně do výše 5 % příjmu před zdaněním za daný rok,
- slevy na příjmy ve snížené sazbě, kterou vyhláší centrální banka.

---

¹¹⁷ Zevrubněji na <http://www.tariff-tr.com/TurkishTaxSystem.aspx>.

¹¹⁸ ETH (2007 – 2012).

Daňové přiznání

V Turecku je uplatňováno kromě ročního daňového přiznání ještě speciální daňové přiznání, které je určeno pro nerezidentní zahraniční společnosti, které mají omezenou daňovou povinnost a vykazují jen některé zisky a příjmy. Speciální daňové přiznání se podává do 15 dní od obdržení příjmu.

5.2.2 Daň z příjmů jednotlivců (dále „DPJ“)

Daně z příjmu jsou v Turecku vybírány na základě čisté výše zisku a příjmů získaných fyzickými osobami v jednom kalendářním roce, a to příjmů domácích i zahraničních. V Turecku jsou povinny odvádět daň z příjmů jak zaměstnanci z příjmu ze zaměstnání, tak i osoby samostatně výdělečně činné.

Poplatník

Subjekty povinné k dani jsou fyzické osoby, jimž plyne jeden nebo více druhů těchto příjmů.

Předmět daně

Příjmy ze zaměstnání nebo z jiné výdělečné činnosti jsou předmětem jak daně z příjmů.

Sazba daně

Sazba daně z příjmu fyzických osob je **progresivní**, procentní část se pohybuje od 15 % do 35 %. Sazby platné v jednotlivých letech zkoumaného období jsou uvedeny v následujících tabulkách (Tab. č. 5.1 až 5.8).¹¹⁹

Tab. č. 5.1: Sazby DPJ v roce 2007

Základ daně (v YTL)	Daň
0 - 7500	15%
7500 - 19000	1125 YTL + 20% ze základu daně přesahujícího 7500 YTL
19000 - 43000	3425 YTL + 27% ze základu daně přesahujícího 19000 YTL
43000 a více	9905 YTL + 35% ze základu daně přesahujícího 43000 YTL

Zdroj: ETH (2007); vlastní zpracování.

¹¹⁹ ETH (2007 – 2011).

Tab. č. 5.2: Sazby DPJ v roce 2008

Základ daně (v YTL)	Daň
0 – 7 800	15%
7 800 – 19 800	1 170 YTL + 20% ze základu daně přesahujícího 7 800 YTL
19 800 – 44 700	3 570 YTL + 27% ze základu daně přesahujícího 19 800 YTL
44 700 a více	10 293 YTL + 35% ze základu daně přesahujícího 44 700 YTL

Zdroj: ETH (2008); vlastní zpracování.

Tab. č. 5.3: Sazby DPJ v roce 2009

Základ daně (v YTL)	Daň
0 – 8 700	15%
8 700 – 22 000	1 305 YTL + 20% ze základu daně přesahujícího 8 700 YTL
22 000 – 50 000	3 965 YTL + 27% ze základu daně přesahujícího 22 000 YTL
50 000 a více	11 525 YTL + 35% ze základu daně přesahujícího 50 000 YTL

Zdroj: ETH (2009); vlastní zpracování.

Tab. 5.4: Sazby DPJ v roce 2010

Základ daně (v YTL)	Daň
0 – 8 800	15%
8 800 – 22 000	1 320 YTL + 20% ze základu daně přesahujícího 8 700 YTL
22 000 – 50 000	3 960 YTL + 27% ze základu daně přesahujícího 22 000 YTL
50 000 a více	11 520 YTL + 35% ze základu daně přesahujícího 50 000 YTL

Zdroj: ETH (2010); vlastní zpracování.

Tab. č. 5.5: Sazby DPJ v roce 2011- příjmy z výdělečné činnosti

Základ daně (v YTL)	Daň
0 – 9 400	15%
9 400 – 23 000	1 410 YTL + 20% ze základu daně přesahujícího 9 400 YTL
23 000 – 80 000	4 130 YTL + 27% ze základu daně přesahujícího 23 000 YTL
80 000 a více	19 520 YTL + 35% ze základu daně přesahujícího 80 000 YTL

Zdroj: ETH (2011); vlastní zpracování.

Tab. č. 5.6: Sazby DPJ v roce 2011- ostatní příjmy

Základ daně (v YTL)	Daň
0 – 9 400	15%
9 400 – 23 000	1 410 YTL + 20% ze základu daně přesahujícího 9 400 YTL
23 000 – 80 000	4 130 YTL + 27% ze základu daně přesahujícího 23 000 YTL
80 000 a více	12 230 YTL + 35% ze základu daně přesahujícího 80 000 YTL

Zdroj: ETH (2011); vlastní zpracování.

Tabulky č. 5.5 a 5.7 uvádějí zdanění příjmů z výdělečné činnosti. V letech 2011 a 2012 se zdaňovaly příjmy z výdělečné činnosti a ostatní příjmy rozdílnými sazbami. Tabulky č. 5.6 a 5.8 uvádějí zdanění příjmů ostatních, jiných než z výdělečné činnosti.

Tab. č. 5.7: Sazby DPJ v roce 2012 – příjmy z výdělečné činnosti

Základ daně (v YTL)	Daň
0 – 10 000	15%
10 000 – 25 000	1 500 YTL + 20% ze základu daně přesahujícího 10 000 YTL
25 000 – 88 000	4 500 YTL + 27% ze základu daně přesahujícího 25 000 YTL
88 000 a více	21 510 YTL + 35% ze základu daně přesahujícího 88 000 YTL

Zdroj: ETH (2012); vlastní zpracování.

Tab. č. 5.8: Sazby DPJ v roce 2012 – ostatní příjmy

Základ daně (v YTL)	Daň
0 – 10 000	15%
10 000 – 25 000	1 500 YTL + 20% ze základu daně přesahujícího 10 000 YTL
25 000 – 58 000	4 500 YTL + 27% ze základu daně přesahujícího 25 000 YTL
58 000 a více	13 410 YTL + 35% ze základu daně přesahujícího 58 000 YTL

Zdroj: ETH (2012); vlastní zpracování

5.2.3 Daně vybírané srážkou

V tureckém daňovém systému jsou některé daně vybírány srážkou prostřednictvím plátců. Patří zde například daň z příjmu na platy zaměstnanců, dividendy, úroky, licence, servisní poplatky a další.¹²⁰

Zdanění dividend je prováděno srážkou ve výši 10 % v roce 2007 a 15 % v letech 2008 – 2012.

Příjmy z úroků jsou zdaňovány sazbou 15 % srážkové daně platné pro období 2008 – 2012. V roce 2007 se sazba daně pro příjmy z úroků pohybovala v rozmezí 7 % a 24 %.¹²¹

5.3 Nepřímé daně

5.3.1 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty (dále jen DPH) je daní, která je všeobecně založena na spotřebě jednotlivců a nemá vliv na obchodování s předměty této daně. Důvodem je fakt, že daňové břemeno nese konečný spotřebitel, který daň zaplatí. Daň je obsažena v ceně konečného produktu.

Předmět daně

Daňová povinnost je uvalena na dovezené výrobky v místě jejich prodeje.

Základ daně

Základem daně je vše, co plátce obdržel jako úplatu nebo obdržet má za uskutečněné zdanitelné plnění od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno nebo od třetí osoby, bez daně za toto plnění.

Poplatník daně

Poplatníkem je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti. Je jím také právnická osoba, která nebyla zřízena za účelem podnikání, ale uskutečňuje ekonomické činnosti. Poplatníkem je také skupina podniků, která se registruje k DPH.

---

¹²⁰ <http://www.allaboutturkey.com/tax.htm>

¹²¹ .MATZA, Peter a kol. *The international Treasurer's Handbook 2007 – 2011*. 19th ed. London: Broglia Press, 2007 – 2011. p. 451. ISBN 1-869819-04-7.

Sazby daně

V následující tabulce jsou uvedeny sazby v jednotlivých letech.

Tab. č. 5.6: Sazby DPH v letech 2007 – 2012

Období	Sazby DPH (%)		
	18	8	1
2007 - 2012	18	8	1

Zdroj: ETH (2007 – 2012); vlastní zpracování.

Pro zboží a služby je stanovena sazba daně ve výši 18 %, základní potraviny a textilní produkty jsou zdaněny sazbou 8% a některé zemědělské produkty jsou zdaněny nižší sazbou ve výši 1 %.

Kromě standardních sazeb daně je používána také sazba ve výši 20 %. Touto sazbou jsou zdaněny luxusní výrobky.¹²²

Osvobození od daně

Kromě investičních pobídek jsou z platby DPH vyňaty především následující oblasti:

- export zboží a služeb,
- roaming poskytovaný v Turecku zákazníkům mimo Turecka (tj. nerezidentům) v souladu s mezinárodními úmluvami o roamingu, pokud je v nich zahrnuta reciprocita,
- explorace nalezišť nerostných surovin,
- mezinárodní doprava,
- dodávky strojů a zařízení importované pro potřeby fyzických nebo právnických osob, které jsou plátcí DPH a mají certifikát příslušných úřadů potvrzující, že jsou investory,
- služby poskytované v přístavech a na letištích pro lodě a letadla,
- sociální a další výjimky se týkají dodávek pro vládu a ostatní relevantní organizace, pokud jde o kulturní, vzdělávací, zdravotní a další obdobné účely,
- bankovní a pojišťovací transakce jsou vyňaty z povinnosti platby DPH, protože podléhají zvláštní dani z bankovních a pojišťovacích transakcí ve výši 5 % (viz výše),
- daňové výjimky jsou udělovány na příjmy pocházející z aktivit firemních zahraničních poboček a za splnění jistých podmínek stejně tak u jejich domácích i zahraničních afilací,
- výdaje na výzkum a rozvoj,

---

¹²² ETH (2007 - 2012).

- snížení daňového základu firem se týká některých darů, pomoci a sponzoringu sportovních aktivit.

5.4 Majetkové daně

Předmětem majetkových daní je majetek – tedy stavová veličina, a to v movité i nemovité formě.

5.4.1 Přímé majetkové daně

Zde jsou zařazeny daně darovací a daň dědická.

Předmět daně

Předmětem dědické daně je nabytí majetku děděním.

Předmětem darovací daně je nabytí majetku darováním.

Základ daně

Hodnotou majetku určeného k dědictví, jež je předmětem daně, je hodnota majetku platná v den úmrtí zůstavitele.

Základem pro výpočet darovací daně je hodnota majetku v době jeho darování.¹²³

Poplatník daně

Pro účely daně dědické je poplatníkem dědic.

V případě darovací daně je poplatníkem nabyvatel.

Sazby daně

Sazby majetkových daní mají v Turecku progresivní charakter. Následující tabulky č. 5.9 – 5.14 obsahují sazby v jednotlivých letech.

---

¹²³ ETH (2007 – 2012).

Tab. č. 5.9: Sazby daně dědické a darovací platné v roce 2007

Základ daně (v YTL)	sazba dědické daně (%)	sazba darovací daně (%)
do 140 000	1	10
140 000 - 300 000	3	15
300 000 - 640 000	5	20
640 000 - 1 290 000	7	25
nad 1 290 000	10	30

Zdroj: ETH (2007); vlastní zpracování.

Tab. č. 5.10: Sazby daně dědické a darovací platné v roce 2008

Základ daně (v YTL)	sazba dědické daně (%)	sazba darovací daně (%)
do 150 000	1	10
150 000 - 320 000	3	15
320 000 - 680 000	5	20
680 000 - 1 380 000	7	25
nad 1 380 000	10	30

Zdroj: ETH (2008); vlastní zpracování.

Tab. č. 5.11: Sazby daně dědické a darovací platné v roce 2009

Základ daně (v YTL)	sazba dědické daně (%)	sazba darovací daně (%)
Do 160 000	1	10
160 000 – 350 000	3	15
350 000 – 760 000	5	20
760 000 – 1 500 000	7	25
nad 1 500 000	10	30

Zdroj: ETH (2009); vlastní zpracování.

Tab. č. 5.12: Sazby daně dědické a darovací platné v roce 2010

Základ daně (v YTL)	sazba dědické daně (%)	sazba darovací daně (%)
do 160 000	1	10
160 000 - 350 000	3	15
350 000 - 770 000	5	20
770 000 - 1 500 000	7	25
nad 1 500 000	10	30

Zdroj: ETH (2010); vlastní zpracování.

Tab. č. 5.13: Sazby daně dědické a darovací platné v roce 2011

Základ daně (v YTL)	sazba dědické daně (%)	sazba darovací daně (%)
Do 170 000	1	10
170 000 – 370 000	3	15
370 000 – 800 000	5	20
800 000 – 1 600 000	7	25
nad 1 600 000	10	30

Zdroj: ETH (2011); vlastní zpracování.

Tab. č. 5.14: Sazby daně dědické a darovací platné v roce 2012

Základ daně (v YTL)	sazba dědické daně (%)	sazba darovací daně (%)
Do 180 000	1	10
180 000 – 400 000	3	15
400 000 – 880 000	5	20
880 000 – 1 700 000	7	25
nad 1 700 000	10	30

Zdroj: ETH (2012); vlastní zpracování.

Daňová povinnost v souvislosti se vztahem dárce a nabyvatele

Pokud jsou dárce ve vztahu k nabyvateli rodiče, manžel či děti, sazby daně jsou redukovány na 50 %.¹²⁴

5.4.2 Daň z nemovitostí

Daň z nemovitosti je spojena s vlastnictvím nemovitosti. Do této skupiny patří daň z pozemků a daň ze staveb. Tato daň je vybírána na municipální úrovni. Daň z nemovitostí placená korporacemi je položkou snižující základ daně z příjmů korporací.¹²⁵

Předmět daně

Předmětem daně z nemovitostí jsou pozemky a stavby na území Turecka.

¹²⁴ ETH (2007 – 2012).

¹²⁵ www.allaboutturkey.com.

Poplatník daně

Poplatníkem daně je osoba, která je vlastníkem pozemku nebo stavby. V případě pronajatých nemovitostí je poplatníkem nájemce.

Sazby daně

Základem daně je hodnota pozemku či budovy, jež jsou předmětem daně. Sazby jsou uvedeny v následující tabulce č. 5.15 a během sledovaného období se neměnily.

Tab. č. 5.15: Sazby daně z nemovitostí:

2007 - 2012	sazba (%)
rodinné domy	0,3
ostatní domy	0,2
byty a pozemky	0,1
volné pozemky ¹²⁶	0,3
zemědělská půda ¹²⁷	0

Zdroj: ETH (2007 - 2012); vlastní zpracování.

5.4.3 Silniční daň

Tato daň se platí dvakrát ročně, v lednu a v červenci a v roce 2007 jsou sazby stanoveny v rozmezí 13 až 32 646 YTL.

Předmět daně

Předmětem daně jsou motorová vozidla registrovaná k dopravě.

Poplatník daně

Poplatníkem silniční daně je osoba, která provozuje vozidlo registrované na její jméno. Letadla pro civilní přepravu musí být zapsána v rejstříku vedeném Ministerstvem dopravy.

Sazby daně

Sazby silniční daně (viz Tab. č. 5.16) jsou v Turecku stanoveny v absolutních částkách, výše daně se odvíjí podle druhu dopravního prostředku, objemu nádrže a stáří vozidla.¹²⁸

¹²⁶ Na těchto pozemcích již bylo uděleno stavební povolení.

¹²⁷ Výjimky se vztahují na pozemky a budovy používané k zemědělské, průmyslové a rybářské činnosti, v těchto případech je daňová povinnost nulová.

¹²⁸ Informace o sazbách v dalších letech zkoumaného období nebyly nalezeny, proto jsou uvedeny pouze platné sazby roku 2007.

Tab. č. 5.16: Sazby silniční daně v roce 2007 (v YTL)

kategorie	dolní hranice	horní hranice
motocykly	13	977
automobily	45	14 689
minibusy, busy	160	2 200
letadla	3 915	32 646

Zdroj: <http://www.propertyturkeyforsale.com/turkish-property-taxes-tax-on-rental-income-and-property-insurance-g-9.html>; vlastní zpracování.

5.4.4 Speciální spotřební daně

Speciální spotřební daně (dále jen „SSD“) byly zavedeny v roce 2002 za účelem zjednodušení tureckého daňového systému a v souladu se směrnicemi Evropské unie. Na rozdíl od DPH, která je aplikována na všechny jednotlivé dodávky, jsou SSD účtovány pouze jednou. Patří zde čtyři hlavní skupiny výrobků, které jsou předmětem této daně a jsou zdaňovány různými sazbami.¹²⁹

Předmět daně

Předmětem jsou:

- ropné produkty, zemní plyn, mazací oleje, ředidla a deriváty rozpouštědel,
- automobily a jiná vozidla, motocykly, letadla, vrtulníky a jachty,
- tabák a tabákové výrobky, alkoholické nápoje,
- luxusní výrobky

Poplatník daně

Osoby, které jsou daňovými poplatníky, jsou zařazeny do seznamů, ty jsou následující:

- Seznam I. – zde patří výrobci a dovozci ropných produktů,

---

¹²⁹ Vzhledem k faktu, že údaje o daňových sazbách platných v období let 2008 - 2012 nejsou nikde v použitých zdrojích uvedeny, jsou dále uvedeny pouze sazby platné v roce 2007.

- Seznam II. – obchodníci s motorovými vozidly, vývozci nebo prodejci se zbožím pro účely aukce,
- Seznam III. – výrobci, dovozci nebo prodejci tabáku, alkoholických nápojů a coly prostřednictvím aukce,
- Seznam IV. – výrobce a prodejce luxusního zboží prostřednictvím aukce

Sazby daně

- Výrobky z ropy, přírodní plyn, oleje, mazadla a jejich deriváty: sazba se pravidelně mění
- Automobily a ostatní dopravní prostředky, motocykly, letadla, helikoptéry a jachty: 1–84 %
- Tabák a tabákové výrobky, alkoholické nápoje: 25–275,6 %
- Luxusní výrobky: 6,7–20 %¹³⁰

5.4.5 Daň z bankovních a pojišťovacích transakcí

Od 1. ledna 2007 je v Turecku uplatňována daň z bankovních a pojišťovacích transakcí. Tyto služby nejsou zdaněny DPH. Tato daň je aplikována na veškeré bankovní příjmy bez ohledu na to, zda jsou domácí nebo zahraniční.

Předmět daně

Předmětem této daně jsou veškeré transakce bank a pojišťoven.

Poplatníci

Poplatníky daně jsou bankovní instituce, pojišťovny a bankéři. Poplatníky jsou také všechny finanční instituce a factoringové společnosti.

Sazby daně

Pro rok 2007 jsou uplatňovány tři sazby¹³¹:

- všeobecná sazba 5 %,
- depositní transakce 1 %,
- prodej zahraničních deviz 0,1 %.

¹³⁰ Detailněji na www.bussinessinfo.cz

¹³¹ Sazby pro další roky sledovaného období nejsou k dispozici.

5.4.6 Kolkovné

Předmět daně

Kolkovné je vybíráno z dokumentů včetně smluv, akreditivů, garančních listů a platebních výměrů. Subjektem daně jsou také dokumenty obsahující elektronický podpis.

Poplatníci

Daňovými poplatníky jsou osoby, které příslušné dokumenty podepsaly.

Sazba daně

Výše kolkovného se vypočítává jako procento ze základu hodnoty a jeho výše je v rozmezí 0,15 % až 0,75 % v závislosti na typu dokumentu. U platebních výměrů sazba činí 0,06 %. Pokud neexistuje peněžní hodnota předmětu smlouvy, daň je stanovena paušálně. Sazby daně se během sledovaného období neměnily.¹³²

5.4.7 Komunikační daně

Touto daní se zdaňují formy komunikace a přijímání informací. Je vybírána na municipální úrovni.

Předmět daně

Zde patří služby mobilního telefonu, kabelové a rozhlasové televizní vysílání.

Poplatníci

Poplatníky daně jsou subjekty, které nabízejí a představují tyto služby.

Sazby

Sazby daně v roce 2007¹³³ jsou následující:

- služby operátorů mobilních sítí: 25 %,
- služby poskytovatelů rádiového a TV signálu: 15 %,
- ostatní telekomunikační služby: 15 %.¹³⁴

---

¹³² ETH (2007 – 2012).

¹³³ Sazby platné v letech 2008-2012 nejsou k dispozici.

5.4.8 Energetické daně

Výběr energetických daní je v kompetenci obcí. Výnos z těchto daní je použit na financování služeb jako například úklid nebo odvoz a likvidaci odpadu a směřuje do rozpočtu obce. Je vybírána dvakrát ročně. Částka daně je automaticky přidána na účet, ze kterého poplatník platí vodné a stočné a z tohoto účtu také odchází.

Poplatník

Poplatníkem daně je majitel nebo uživatel budovy.

Sazba daně

Daň je stanovena pevnými částkami, které se liší podle umístění domu či sídla subjektu v obci. Jsou stanovena jistá kritéria pro rozdělení do skupin podle výše daně.¹³⁵

V roce 2011 byly sazby daně stanoveny v rozmezí od 17 YTL do 22 000 YTL.¹³⁶

---

¹³⁴ www.businessinfo.cz.

¹³⁵ www.taxrates.cc.

¹³⁶ www.deloitte.com.

6 SWOT analýza daňových systémů České republiky a Turecka

V šesté kapitole jsou porovnány daně, sazby a další aspekty vybraných daňových systémů ve zkoumaném období let 2007 – 2012.

6.1 Sociální zabezpečení

V podmínkách Turecka se zaměstnanec podílí na zdravotním a sociálním zabezpečení 14 % z hrubé mzdy. V České republice je zaměstnancova část tvořena nižším podílem – 12,5 % v letech 2007 – 2008 a 11 % v letech 2009 – 2012.

Zaměstnavatel platí část 19,5 % – 27 % v Turecku a v České republice 35 % v období 2007 – 2008 a 34 % v období 2009 – 2012.

Tab. č. 6.1: Sociální a zdravotní pojištění podle poplatníka:

	Turecko	ČR
Zaměstnanec (%)	14,0	11,0 - 12,5
Zaměstnavatel (%)	19,5 – 27,0	34,0 – 35,0

Zdroj: ETH (2007 – 2011); vlastní zpracování.

Z tabulky č. 6.1 je zřejmé, že v podmínkách Turecka je část placená zaměstnancem procentuálně vyšší než část placená zaměstnancem v České republice. Naopak turecký zaměstnavatel odvádí za své zaměstnance nižší část pojištění ve srovnání se zaměstnavatelem v České republice.

Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti je v ČR vyplácen zaměstnavatelem a je součástí pojistného na sociální zabezpečení. V Turecku je ekvivalent tohoto příspěvku také vyplácen zaměstnavatelem, ale není zasazen do rámce pojistného na sociální zabezpečení.

V Turecku je zaměstnanci, který pobírá starobní důchod a chce být nadále zaměstnán, vyplácen tzv. příspěvek na sociální ochranu, a to ve výši 6 % z jeho hrubé mzdy.

6.2 Daně z příjmů

Lze uvést, že zdanění příjmů má v obou zemích v zásadě velmi podobný charakter, pokud jde o typ daně, předmět zdanění a poplatníky. Daňové období se v obou zemích shoduje s rokem hospodářským. Podle výše sazby daně z příjmu patří Česká republika v Evropské unii k zemím s nižšími daněmi, jenže v praxi důležitější základ daně, ze kterého se daň odvádí, než výše sazby. Ve většině zemí se však daň z příjmů fyzických osob počítá z čistého příjmu, tj. hrubý příjem minus různé odpočty (slevy na dni, sociální pojištění aj.), v ČR je daň počítána z takzvané superhrubé mzdy, která zahrnuje i pojistné. Sazby daní z příjmů ve členských státech EU platné pro rok 2011 jsou pro srovnání uvedeny v Příloze č. 2.

6.2.1 Daň z příjmů právnických osob (korporací)

Sazba daně z příjmů se v Turecku ve sledovaném období nezměnila a činí 20 %. V ČR se sazby pohybovaly od 19 % do 24 %, přičemž se od roku 2007 snižovaly až na úroveň 19 % v roce 2012.

6.2.2 Daň z příjmů fyzických osob (jednotlivců)

Základním rozdílem ve zdanění jednotlivců je nastavení výše sazeb daně. V Turecku je systém zdanění jednotlivců nastaven tak, že sazby daně jsou progresivní během celého období let 2007 - 2012 a pohybují se od 15 % do 35 %. Mění se pouze základ daně. V ČR byla sazba této daně progresivní jen v roce 2007.

6.3 Majetkové daně

6.3.1 Přímé majetkové daně (daně z kapitálových transferů a transakcí)

V ČR jsou upraveny v zákoně č. 357/1992 Sb., o dani dědické, darovací a z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, upraveny tyto tři daně, zmíněné v názvu zákona. V podmínkách Turecka neexistuje daň z převodu nemovitostí.

Sazby dědické daně mají progresivní charakter a jsou v Turecku stanoveny ve výši od 1% do 10 % a sazby darovací daně od 10 % do 30 % podle hodnoty majetku, jež je základem pro výpočet daně. Pokud jsou osoby (nabyvatel – dárce či dědic – zůstavitel) v blízkém

příbuzenském vztahu, sazba daně se redukuje na polovinu. Jedná se však pouze o vztahy rodiče – děti nebo manželé.

V ČR je výše zdanění závislá podle toho, jaký vztah má nabyvatel k dárci či dědic k zůstaviteli. Pro tyto účely jsou stanoveny tři skupiny, do nichž jsou tyto osoby zařazovány a podle tohoto vztahu se pak odvíjí výše daňové sazby. Zdanění má progresivní charakter. Ve sledovaném období je od daně dědické osvobozeno nabytí majetku děděním, pokud k němu dochází mezi osobami zařazenými v I. a II. skupině. Sazby daně dědické a darovací jsou na rozdíl od tureckého daňového systému shodné.

6.3.2 Daň z nemovitostí

Tato daň je v Turecku vybírána na municipální úrovni, výnos tak směřuje do rozpočtů obcí. Daň z nemovitostí placená korporacemi je položkou snižující základ daně z příjmů korporací. V případě ČR se daň vybírá na celostátní úrovni a je příjmem státního rozpočtu.

V tureckém daňovém systému je základem pro výpočet daně hodnota pozemku či budovy, která je předmětem daně. Naproti tomu v ČR je pro výpočet daně ze staveb základem půdorys nadzemní části stavby v m², sazba závisí také na poloze stavby.

Místní koeficient je pro daňové účely uplatňován pouze v podmínkách ČR. Stanovení výše místního koeficientu je v kompetenci obcí a může být stanovena v daném rozsahu.

6.3.3 Silniční daň

Jeden z rozdílů mezi vybranými daňovými systémy spočívá v předmětu daně, kdy v ČR jsou předmětem daně pouze motorová vozidla používaná k podnikatelské činnosti. Naproti tomu v Turecku jsou předmětem daně kromě motorových vozidel také letadla pro civilní přepravu vedená v rejstříku Ministerstva dopravy.

Základem pro výpočet daně je druh dopravního prostředku, objem nádrže a stáří vozidla. V ČR je základem daně zdvihový objem motoru v cm³ u osobních automobilů, u nákladních automobilů součet největších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav u návěsů, největší povolená hmotnost v tunách a počet náprav u ostatních vozidel.

Sazby daně jsou v obou zemích stanoveny v absolutních částkách.

6.4 Spotřební daně

6.4.1 Akcízy

Pokud jde o předmět zdanění, liší se turecký daňový systém od českého v tom, že předmětem této spotřební daně jsou také automobily a jiná vozidla, motocykly, letadla, vrtulníky a jachty a luxusní zboží. Shodné jsou statky jako alkohol, tabák a tabákové výrobky a motorové oleje a benziny.

Daňovými poplatníky jsou v Turecku výrobci a dovozci ropných produktů, obchodníci s motorovými vozidly, vývozci nebo prodejci se zbožím pro účely aukce, výrobci, dovozci nebo prodejci tabáku, alkoholických nápojů a coly prostřednictvím aukce, výrobce a prodejce luxusního zboží prostřednictvím aukce. Tito poplatníci jsou pro daňové účely rozčleněni do čtyř skupin, tzv. seznamů. Naproti tomu v ČR jsou poplatníky daně koneční spotřebitelé, ti nesou v konečném důsledku daňové břemeno.

V ČR mají sazby daně z tabákových výrobků dvě části – procentní část a pevnou část, v Turecku je sazba stanovena pouze procentem.

6.4.2 Daň z přidané hodnoty

V ČR jsou uplatňovány ve sledovaném období dvě sazby daně – základní a snížená. Základní sazba se během vybraných let pohybovala v rozmezí 19 % až 20 % a snížená sazba od 5 % do 14 %. V Turecku se uplatňují tři sazby DPH, během vybraného období se neměnily a stanoveny jsou následovně: základní sazba je ve výši 18 %, a snížené sazby 8% a 1 %. Zdanění daní z přidané hodnoty je tedy v Turecku nižší, a to jak základní sazbou, tak i sníženou sazbou.

6.5 Energetické daně

V případě výběru daně v ČR je možné daně k ekologickým účelům využít dvěma způsoby. Jedním je daňové zvýhodnění, kdy je formou dotace a vyměřovacím základem je snížení množství emisí a druhým způsobem je daňové znevýhodnění – samostatné daně k ochraně životního prostředí, jejichž vyměřovacím základem je množství emitovaných škodlivin. V Turecku je výběr daně v kompetenci municipalit a výnos je využit zejména na péči o veřejná prostranství.

Předmětem energetické daně jsou v Turecku budovy na území dané municipality, které municipalita pronajímá k podnikatelským účelům. Poplatníkem daně je uživatel dané nemovitosti. Poplatník a plátcé daně je v tomto případě jedna a tatáž osoba – uživatel (nájemce budovy). V ČR jsou energetické daně uvaleny na plyn, elektřinu a pevných paliv. Poplatníkem je konečný spotřebitel a plátcem dodavatel, který tyto komodity dodal konečnému spotřebiteli.

V obou systémech je sazba daně stanovena pevnými částkami, ale v tureckém daňovém systému se liší základ daně. Sazby se liší podle polohy budovy, která je předmětem daně, tyto jsou rozdělovány dle daných kritérií do skupin podle výše zdanění.

6.6 Komparace zdaňování dividend v ČR a v Turecku

Dividenda je peněžité plnění akciových společností vyplácené akcionářům dle rozhodnutí valné hromady. Vyplácí se majitelům akcií k rozhodnému dni jejich držení. Většinou se vyjadřuje pevnou částkou na danou akcii.

6.6.1 Zdanění dividend v ČR

Obdržená dividenda se daní, a to srážkou u zdroje sazbou 15 %. Jelikož jsou dividendy vypláceny až z čistého zisku společnosti, tedy po zaplacení daně z příjmů, projevuje se zde vícenásobné zdaňování.¹³⁷

V podmínkách českého daňového systému se pro tyto účely rozlišuje, zda je poplatník fyzickou osobou, která není podnikatelem, fyzickou osobou, která podniká nebo právnickou osobou.

V případě nepodnikající fyzické osoby příjmy plynoucí z držby cenných papírů spadají pod §8 (příjmy z kapitálového majetku) a jedná se o tzv. samostatný základ daně dle §36 ZDP. Většinou jsou dividendy a úroky zdaněny přímo u zdroje, tedy poplatník obdrží čistou hodnotu po odečtení srážkové daně. Dividendy přijaté ze zahraničí jsou taktéž daněny srážkou u zdroje. Pokud existuje se zemí emitenta cenného papíru dohoda o zamezení dvojího zdanění, může si poplatník daň sraženou v zahraničí započítat do své daňové povinnosti v ČR. Pokud je fyzická osoba podnikatelem a její cenné papíry jsou zařazeny do obchodního majetku podnikající fyzické osoby, zdanění kapitálových zisků podléhá ustanovením §7 ZDP.

---

¹³⁷ Vymezení dividend je např. v ZDP.

Příjmy plynoucí z držby jsou i zde daněny dle § 8 ZDP. V případě právnické osoby lze říci, že kapitálové zisky jsou zdaňovány na základě obdobných principů, jako v případě fyzické osoby - podnikatele.¹³⁸

6.6.2 Zdanění dividend v Turecku

V rámci tureckého daňového systému jsou vyplacené dividendy zdaněny prostřednictvím srážkové daně, a to sazbou 15 %. Zdanění se týká jak fyzických, tak i právnických osob.

V případě korporací jsou od daně osvobozeny dividendy přijaté ze zahraničí za těchto podmínek:

- pokud rezident vlastnil alespoň 10 % základního kapitálu v zahraniční společnosti nepřetržitě po dobu minimálně 1 roku,
- pokud jsou dividendy převedeny do Turecka do data podání daňového přiznání za dané zdaňovací období nebo
- pokud zisky, z nichž jsou dividendy distribuovány, byly předmětem daně z příjmů v zahraničí při sazbě daně minimálně 15 %.

Dividendy přijaté od společnosti sídlící v Turecku jednotlivci (rezidentními i zahraničními) jsou předmětem srážkové daně, ve výši 15 %. Toto je významnou informací pro realizaci investic zahraničních investorů.¹³⁹

6.7 Ostatní daně

V následujícím textu jsou popsány a okomentovány daně, které jsou zavedeny v Tureckém daňovém systému, ale v ČR se nepoužívají nebo jsou konstruovány jiným způsobem a tudíž je nelze komparovat s českými daněmi.

6.7.1 Daň z bankovních a pojišťovacích transakcí

Tato daň je v Turecku zavedena od roku 2007.

---

¹³⁸ www.akcie.cz.

¹³⁹ ETH (2007 – 2012).

6.7.2 Kolkovné

Kolkovné je v Turecku vybíráno z dokumentů včetně smluv, akreditivů, garančních listů a platebních výměrů a poplatníkem je osoba, která příslušný dokument podepsala.

V České republice není taková daň zavedena. Také se platí poplatky za podobné služby, ale nemají daňový charakter.

6.7.3 Komunikační daně

Komunikační daně ve formě služeb mobilního telefonu existují v rámci tureckého daňového systému, nikoliv v českém, tudíž není možné je komparovat.

Komunikační daň v Turecku je také z televizního a rozhlasového vysílání.

V ČR je zaveden rozhlasový a televizní poplatek, který nemá daňový charakter a z něhož jsou financovány Česká televize a Český rozhlas. Ti jsou provozovateli vysílání ze zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, mají specifické úkoly veřejné služby. Oba provozovatelé nejsou závislí na státu, nedostávají státní subvence a jejich činnost je financována příjmy z rozhlasových a televizních poplatků a příjmy z vlastní podnikatelské činnosti.¹⁴⁰

6.7.4 Daň z bankovních a pojišťovacích transakcí

Tato daň v ČR neexistuje, čili není možné je komparovat.

6.8 Daňová zvýhodnění

V Turecku existuje celá řada daňových výjimek a zvýhodnění, které jsou aplikovány na průmyslové a další činnosti ve speciálních investičních zónách. Jedná se o tzv. prioritní rozvojové zóny, technologické rozvojové zóny, průmyslové parky a zóny volného obchodu. Dále jsou daňová zvýhodnění aplikována na sektor výzkumu a vývoje, vzdělávací společnosti, kulturní investice a kulturní podniky.¹⁴¹

V České republice jsou také uplatňovány daňové slevy a jiná daňová zvýhodnění, z nichž nejznámější je u daně z příjmů sleva na poplatníka a zvýhodnění na dítě, která se odečítá

---

¹⁴⁰ www.mkcr.cz.

¹⁴¹ www.businessinfo.cz.

od samotné daňové povinnosti, a uplatňují ji všichni jednotlivci. Dále je uplatňována celá řada nezdanitelných částí základů daně a odečitatelných položek, ty se odečítají od základu daně.

6.9 Komparace daňových systémů dle daňových výnosů a daňové kvóty

V celkových daňových výnosech každé země jsou hlavními zdroji dva až tři, ostatní mají spíše doplňkový charakter.

V roce 2007 tvořily daně zemí OECD v průměru 36 % daně důchodové (25 % DzPPO, 11 % DzPFO), daně ze spotřeby 31 %, příspěvky na SZ 25 %, majetkové a ostatní nezařaditelné daně 8 %.

Turecko se však od tohoto průměru značně odchyluje. Důchodové daně zde tvořily cca 23 %, příspěvky na SZ asi 20 %, majetkové daně asi 4 % a ostatní daně tvoří nejvýznamnější část, a to 57 %. Tato odchylka je způsobena zejména tím, že v tureckém daňovém systému jsou daně, které nejsou v České republice zavedeny.

Česká republika se od průměru zemí OECD také liší, avšak značně rozdílně než Turecko. V ČR tvoří asi 14 % daně důchodové, 55 %, čili největší podíl mají příspěvky na SZ, téměř nevýznamnou část, asi 1 % daně majetkové, a významnou částí se podílejí ostatní daně, přibližně 30 %.

Tyto země se liší také ukazatelem daňové kvóty, zatímco Turecko mělo v roce 2007 daňovou kvótu cca 24%, česká daňová kvóta ve stejném roce tvořila asi 37 %.¹⁴²

Srovnání podílů výnosů vybraných daní podle druhu na HDP a na celkových výnosech v roce 2007 (v %) jsou uvedena v Tab. č. 6.2 až 6.5¹⁴³. Jak je uvedeno v tabulce č. 6.2, Turecko má ve srovnání s Českou republikou mnohem nižší podíl výnosu daně ze zisku společností, a to jak ve vztahu k hrubému domácímu produktu, tak i k celkovému výnosu z daní.

---

¹⁴² Kubátová (2010).

¹⁴³ Tamtéž.

Tab. 6.2 Daň ze zisku společností:

Země	Podíl na HDP	Podíl na celk. daních
Turecko	1,6	6,8
Česká republika	5,0	13,4

Zdroj: Vlastní zpracování podle Kubátové (2010).

Jak ukazuje tabulka č. 6.3, v případě výnosu z osobní důchodové daně jsou země přibližně na stejné úrovni v porovnání podílu tohoto výnosu na DPH, ale v podílu na celkovém výnosu se liší, Turecko má vyšší podíl výnosu k celkovému výnosu z daní než Česká republika.

Tab. č. 6.3: Osobní důchodová daň:

Země	Podíl na HDP	Podíl na celk. daních
Turecko	4,0	17,0
Česká republika	4,3	11,6

Zdroj: Vlastní zpracování podle Kubátové (2010).

Výnos z příspěvků na sociální zabezpečení tvoří v Turecku mnohem nižší podíl ve vztahu k DPH i ve vztahu k podílu na celkových daních než Česká republika, což je zřejmé z tabulky č. 6.4.

Tab. č. 6.4: Příspěvky na sociální zabezpečení

Země	Podíl na HDP	Podíl na celk. daních
Turecko	5,1	21,7
Česká republika	16,2	43,5

Zdroj: Vlastní zpracování podle Kubátové (2010).

Podíl výnosu ze spotřebních daní, pokud jde o zdanění zboží a služeb, je v těchto dvou zemích srovnatelný ve vztahu k HDP, ve vztahu k celkovým daním je v České republice nižší. Údaje jsou uvedeny v tabulce č. 6.5.

Tab. č. 6.5: Spotřební daně¹⁴⁴

Země	Podíl na HDP	Podíl na celk. daních
Turecko	11,3	47,7
Česká republika	11,1	29,8

Zdroj: Vlastní zpracování podle Kubátové (2010).

¹⁴⁴ Tyto údaje se týkají pouze skupiny 5000 (zboží a služby) dle klasifikace daní OECD (viz. Příloha č. 1).

6.10 SWOT analýza tureckého daňového systému

Silné stránky:

- Relativně nízký podíl majetkových daní, které nejsou dobrým stabilizátorem ekonomiky
- Progresivní důchodové daně jsou dobrým stabilizátorem ekonomiky
- Výběr energetických a majetkových daní na úrovni municipalit, které mají vzhledem ke kritériím pro výběr daně lepší přehled o situaci v dané obci a o předmětu daně a poplatníkovi, s tímto faktem jsou spojeny také nižší administrativní náklady

Slabé stránky:

- Relativně nízký podíl důchodových daní z pohledu stabilizačního účinku
- Progresivní charakter daně z příjmů jednotlivců má za následek existenci substitučního efektu, znevýhodňuje skupiny obyvatel s vyššími příjmy
- Snížená sazba DPH ve výši 1 % nerespektuje minimální sazbu DPH v oblasti harmonizace daňové sazby dle směrnice Evropské unie.

Příležitosti:

- Daň dědická a darovací – lze zahrnout do redukce daně také jiné rodinné příslušníky
- Eventuální zvýšení redukováných sazeb DPH

Ohrožení:

- Absence paušální daně, která nemá distorzní účinky ani nepřináší nadměrné daňové břemeno
- Relativně nízké sazby DPH na vybrané produkty běžné spotřeby, DPH je významným zdrojem příjmů veřejných rozpočtů
- Existence daně z bankovních a pojišťovacích transakcí – riziko zdražení bankovních a pojišťovacích služeb – riziko přenosu daňového břemene na klienty finančních institucí
- Daň z nemovitostí – nebere se v úvahu výměra budovy, což může vést k nespravedlivému zdanění vzhledem k typu a technickému stavu budovy

6.11 SWOT analýza českého daňového systému

Silné stránky:

- Relativně vysoký podíl daní z příjmů a DPH na celkových výnosech z daní
- Nízký podíl daní majetkových, které jsou malým příjmem do veřejných rozpočtů
- Existence sdílených daní přináší vysoké náklady na přerozdělení daňových příjmů dle rozpočtového určení daní
- Snížení času nutného na splnění daňových povinností (zejména díky zavedení elektronického podání DPH v roce 2008)

Slabé stránky:

- Energetické daně jsou vybírány na celostátní úrovni, což přináší vysoké administrativní náklady
- Daň stanovená paušálem má za následek tendence poplatníka ke zvyšování prokazatelně vynaložených výdajů, což snižuje základ daně, tedy i daňovou povinnost poplatníka
- Vysoká administrativní náročnost českého daňového systému

Příležitosti:

- Výběr energetických daní na úrovni obcí by přineslo snížení administrativních nákladů
- Zdanění dalších komodit selektivní spotřební daní, což by nezvýšilo administrativní zátěž na správu daní, ale zvýšil by se daňový výnos plynoucí do státního rozpočtu
- Tendence ke snižování paušálů, což by vedlo ke zvýšení výnosů do veřejných rozpočtů
- Zavedení nových daní
- Zavedení jednoho inkasního místa
- Zrušení tzv. superhrubé mzdy, v důsledku čehož dojde k nižšímu zdanění příjmů fyzických osob (snížením daňového základu)

Ohrožení:

- Budoucí zvyšování sazeb DPH, případně zavedení jednotné sazby DPH vyšší než současná redukováná sazba může vést ke zpomalení růstu ekonomiky

6.12 Návrhy na doporučení pro turecký daňový systém

Turecko by mělo více respektovat předpisy Evropské unie, zejména v oblasti daní, jejich harmonizace apod.

Vzhledem k faktu, že nejvyšší daňové výnosy do veřejných rozpočtů jsou tvořeny daněmi z příjmů a DPH, existuje možnost zvýšení redukováných sazeb DPH na vybrané statky. DPH je navíc daní sdílenou, projevila by se změna také na příjmech municipalit. Jednotná metodika stanovení DPH zjednodušuje kontrolní mechanismy v jednotlivých členských státech a nepomáhá mezinárodnímu obchodu, bylo by harmonizování sazeb DPH přínosné, ba je i nutné, pro pokrok v procesu přistupování Turecka do EU.

Zvýšení podílu důchodových daní na celkovém výnosu, čili změny v sazbách a základech daně, jelikož změny důchodové daně by zvýšily ve značné míře příjmy do veřejných rozpočtů.

Doporučení na zavedení jednotné daňové sazby pro daň z příjmů jednotlivců.

6.13 Návrhy na doporučení pro daňový systém České republiky

Pokud by v českém daňovém systému došlo ke změně ve smyslu svěření výběru energetických daní do kompetencí obcí, značně by to snížilo celkové administrativní náklady na výběr této daně.

Vzhledem k faktu, že Česká republika patří ke státům, které mají v rámci EU daňový systém s vysokou administrativní náročností, bylo by efektivnější systém prostřednictvím daňových reforem zjednodušit, což by do ČR jistě přilákalo mnoho zahraničních investorů. Podle studie společnosti Pricewaterhousecoopers *Jak se platí daně 2009* je jednodušší daňový systém výhodný i pro státní správu. Podle nejnovějšího vydání analýzy, kterou každoročně připravuje Světová banka, IFC a Pricewaterhousecoopers, řada zemí celého světa zásadně mění svůj daňový systém – snižují daňové sazby, zjednodušují administrativní procesy a modernizují způsoby plateb.¹⁴⁵

---

¹⁴⁵ Podrobněji na www.finexpert.e15.cz.

7 Závěr

Diplomová práce je zaměřena na porovnání daňových systémů dvou vybraných zemí – České republiky a Turecka v časovém období let 2007 až 2012. Cílem diplomové práce bylo poukázat na nejvýznamnější rozdíly, ve kterých se vybrané daňové systémy odlišují. Práce je členěna do sedmi kapitol včetně úvodu a závěru.

Daňové systémy České republiky a Turecka se v mnoha ohledech výrazně liší. Jednou z příčin těchto rozdílů je fakt, že Turecko není členskou zemí Evropské unie. Turecký daňový systém je postupně harmonizován, ale postup harmonizace některých daní není tak rychlý či úspěšný jak by bylo pro přístup Turecka k členským státům Evropské unie potřebné a prospěšné.

Ve druhé kapitole je popsána situace Turecka ve vztahu k Evropské unii. V rámci kapitoly jsou také vymezeny požadavky evropských směrnic a jiných předpisů na stav ekonomiky, včetně daňového systému země, která kandiduje na post člena Evropské unie.

Ve třetí kapitole jsou popsány základní atributy daní, jejich třídění, charakteristiky a efekty, které mohou daně nebo jejich změny vyvolávat a také případné dopady na poplatníka. Dále jsou v kapitole popsány principy optimálního zdanění v teoretické rovině.

Náplní čtvrté kapitoly je deskripce daňového systému České republiky. Jsou zde popsány jednotlivé daně uplatňované v České republice ve vybraném období. U deskripce jednotlivých daní jsou uvedeny informace o poplatníkovi, předmětu daně, daňovém základu a aktuálních sazbách daně.

Pátá kapitola se věnuje tureckému daňovému systému. Zde jsou popsány daně uplatňované v Turecku ve vybraném období a jejich jednotlivé atributy.

V šesté kapitole je provedena SWOT analýza systémů daní Turecka a České republiky a návrhy na doporučení jak pro daňový systém Turecka, tak pro český daňový systém. Pro účely diplomové práce je součástí kapitoly komparace obou daňových systémů z několika hledisek. V rámci této kapitoly jsou uvedeny významné rozdíly v charakteristikách a attributech daní v daňových systémech vybraných zemí. Odlišnosti jsou zde popisovány z pohledu efektů, které zkoumané daně mohou způsobovat, z pohledu podmínek členství v Evropské unii a výnosů vybraných daní k hrubému domácímu produktu a k celkovému

daňovému výnosu zemí. Turecký daňový systém je v jistých ohledech velmi specifický, zvlášť pokud jde o některé druhy daní, které v podmínkách českého daňového systému neexistují nebo nemají daňový charakter.

Bude zajímavé sledovat další vývoj daňových systémů, resp. jednotlivých druhů daní s ohledem na probíhající ekonomickou krizi, v Turecku navíc v rámci plnění daňových aspektů přístupových smluv.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura:

BOEIJEN-OSTASZEWSKA, Ola. (Ed.). *European Tax Handbook 2010*. Amsterdam: IBDF, 2010. 920 s. ISBN 978-90-8722-076-1.

BOEIJEN-OSTASZEWSKA, Ola. (Ed.). *European Tax Handbook 2011*. Amsterdam: IBDF, 2011. 930 s. ISBN 978-90-8722-093-8.

BOEIJEN-OSTASZEWSKA, Ola, SCHELLEKENS, Marnix. (Ed.). *European Tax Handbook 2012*. Amsterdam: IBDF, 2012. 973 s. ISBN 978-90-8722-134-8.

KESTI, Juhan (Ed.). *European Tax Handbook 2007*. Amsterdam: IBDF, 2007. 844 s. ISBN 978-90-8722-015-0.

KESTI, Juhan (Ed.). *European Tax Handbook 2008*. Amsterdam: IBDF, 2008. 862 s. ISBN 978-90-8722-031-0.

KESTI, Juhan (Ed.). *European Tax Handbook 2009*. Amsterdam: IBDF, 2009. 892 s. ISBN 978-90-8722-076-1.

KUBÁTOVÁ, Květa. *Daňová teorie a politika*. 5. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2010. 276 s. ISBN 978-80-7357-574-8.

MATZA, Peter a kol. *The international Treasurer's Handbook 2011*. 19th ed. London: Broglia Press, 2011. 451 s. ISBN 1-869819-04-7.

MEDVEĎ, Jozef a Juraj NEMEC a kol. *Verejné financie*. Bratislava: Sprint dva, 2011. 640 s. ISBN 978-80-89393-46-6.

PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ, Marek JETMAR a kol. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

ŠIROKÝ, Jan. *Daně v Evropské unii*. 3. vyd. Praha: Linde, 2009. 354 s. ISBN 978-80-7201-746-1.

ŠIROKÝ, Jan a kol. *Daňové teorie*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 301 s. ISBN 978-80-7400-005-8.

Elektronické dokumenty:

Evropská komise – politika rozšiřování [online]. Evropská komise [12. 9. 2011]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enlargement/the-policy/index_cs.htm.

Evropská unie – činnost Evropské unie – daně [online]. Evropská unie [3. 1. 2012]. Dostupné z: http://europa.eu/pol/tax/index_cs.htm.

Ministerstvo kultury – Rozhlasové a televizní vysílání v ČR [online]. Ministerstvo kultury [29. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=357>.

Finance.cz – daně v ČR a EU – minimální sazby daní [online]. Finance.cz [12. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/minimalni-sazby-dani/>.

BusinessInfo.cz - Oficiální portál pro podnikání a export - Finanční a daňový sektor Turecko [online]. BusinessInfo.cz [23. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/turecko-financni-a-danovy-sektor/5/1000802/>.

Gerard Associates Ltd. – Global Wealth Managers and Independent Financial Advisers - Tax Facts – Turkey [online]. Gerard Associates Ltd. [12. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.gerardassociates.co.uk/content/tax-facts-turkey>.

Tariff-Tr.com – Customs Tariff Information and legislation of Turkey in English [online]. Tariff-Tr.com [22. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.tariff-tr.com/TurkishTaxSystem.aspx>.

All About Turkey – Turkish Tax system [online]. All About Turkey [23. 1. 2012]. Dostupné z: <http://www.allaboutturkey.com/tax.htm>.

Property Turkey Forsale – Turkish property taxes , tax on rental income and property insurance [online]. Property Turkey Forsale [29. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.propertyturkeyforsale.com/turkish-property-taxes-tax-on-rental-income-and-property-insurance-g-9.html>.

FinExpert.cz – Pricewaterhousecoopers – Jak se platí daně 2009 [online]. FinExpert.cz [30. 3. 2012]. Dostupné z: <http://finexpert.e15.cz/pricewaterhousecoopers-jakse-plati-dane-2009>.

Tax rates.cc – Turkey tax Rates [online]. Tax rates.cc [26. 2. 2012]. Dostupné z: <http://www.taxrates.cc/html/turkey-tax-rates.html>.

Česká národní banka. ČNB: *Kurzy devizového trhu – měsíční průměry* [online]. ČNB [16. 3. 2012]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_mena.jsp?mena=TRY.

Akcie.cz. Rádce investora – Akcie a daně [online]. Akcie.cz [13. 3. 2012]. Dostupné z: <http://www.akcie.cz/radce-investora/investice-zaklady/akcie-dane/>.

Deloitte. *Taxation and Investment in Turkey 2011*. [online]. Deloitte.com [30. 3. 2012]. Dostupné z: http://www.deloitte.com/assets/DcomGlobal/Local%20Assets/Documents/Tax/Taxation%20and%20Investment%20Guides/2011/dttl_tax_guide_2011_Turkey.pdf

Zákony:

Zákon č. 468 ze dne 30. října 1991 o provozování rozhlasového a televizního vysílání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2007, částka 91, s. 2266-2273. Dostupný také z:

http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=353/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 212 ze dne 15. dubna 1992 o soustavě daní. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 42, s. 1090. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=353/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon České národní rady č. 338 ze dne 4. května 1992 o dani z nemovitostí. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 71, s. 1946-1952. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=353/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon České národní rady č. 357 ze dne 5. května 1992 o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 73, s. 1993-1998. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=353/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon České národní rady č. 586 ze dne 20. listopadu 1992 o daních z příjmů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3473-3491. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=353/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon České národní rady č. 16 ze dne 21. prosince 1992 o dani silniční. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 6, s. 133-136. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=353/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 353 ze dne 26. září 2003 o spotřebních daních. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 118, s. 5703-5788. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=353/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 235 ze dne 1. dubna 2004 o dani z přidané hodnoty. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 78, s. 4946-5004. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=353/2003&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Zákon č. 261 ze dne 19. září 2007 o stabilizaci veřejných rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2007, částka 85, s. 3154-3264. Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=111/1998&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

Seznam zkratek

DD: zákon o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí

DPH: daň z přidané hodnoty

DPJ: daň z příjmů jednotlivců

DSO: dobrovolný svazek obcí

DZN: zákon o dani z nemovitostí

DzP FO: daň z příjmů fyzických osob

DzP PO: daň z příjmů právnických osob

FO: fyzická osoba

MWh: megawatthodina

OECD: Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

OSS: organizační složka státu

PO: právnická osoba

SP: sociální pojištění

ÚSC: územní samosprávný celek

YTL: symbol pro tureckou měnu (novou tureckou liru)

ZD: základ daně

ZDP: zákon o daních z příjmů

ZDPH: zákon o dani z přidané hodnoty

ZDS: zákon o dani silniční

ZP: zdravotní pojištění

ZSD: zákon o spotřebních daních

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. 4. 2013

.....*Suchánková*.....
Bc. Ivana Suchánková

Seznam příloh

Příloha č. 1

Třídění daní dle klasifikace OECD

Příloha č. 2

Sazby daně z příjmů v zemích EU v roce 2011

Příloha č. 3

Minimální daňové sazby v EU platné pro minerální oleje, zemního plynu, elektřinu a pevná paliva

Příloha č. 4

Sazby DPH členských zemí EU a Turecka

Třídění daní dle klasifikace OECD

1000 Daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů

- 1100 Daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů od jednotlivců
  - 1110 Z příjmů a ze zisků
  - 1120 Z kapitálových výnosů
- 1200 Daně z příjmů, zisků a kapitálových výnosů od společností
  - 1210 Z příjmů a ze zisků
  - 1220 Z kapitálových výnosů
- 1300 Položky, které nelze jednoznačně zařadit pod 1100 a 1200

2000 Příspěvky na sociální zabezpečení

- 2100 Zaměstnanci
- 2200 Zaměstnavatelé
- 2300 Samostatně výdělečná osoba nebo nezaměstnaná osoba
- 2400 Položky, které nelze jednoznačně zařadit pod 2100, 2200 a 2300

3000 Daně z mezd a pracovních sil

4000 Daně majetkové

- 4100 Pravidelné daně z nemovitého majetku
  - 4110 Domácnosti
  - 4120 Ostatní
- 4200 Pravidelné daně z čistého jmění
  - 4210 Jednotlivci
  - 4220 Společnosti
- 4300 Daně z pozůstalosti, dědické a darovací
  - 4310 Daně z pozůstalosti a dědické
  - 4320 Daně darovací
- 4400 Daně z finančních a kapitálových transakcí
- 4500 Ostatní nepravidelné daně z majetku
  - 4510 Z čistého jmění
  - 4520 Ostatní nepravidelné
  - 4530 Ostatní pravidelné daně z majetku

5000 Daně ze zboží a služeb

- 5100 Daně z výroby, prodeje, převodu, pronájmu a dodávek zboží a poskytování služeb
  - 5110 Daně všeobecné
    - 5111 Daň z přidané hodnoty
    - 5112 Daně prodejní (obratové)
    - 5113 Ostatní všeobecné daně ze zboží a služeb
  - 5120 Daně ze specifických zboží a služeb
    - 5121 Spotřební daně
    - 5122 Zisky z fiskálních monopolů
    - 5123 Cla a dovozní daně
    - 5124 Vývozní daně
    - 5125 Daně z investičního zboží
    - 5126 Daně ze specifických služeb
    - 5127 Ostatní daně z mezinárodního obchodu

- a transakcí
- 5128 Ostatní daně ze specifických zboží a služeb
- 5130 Daně nezařaditelné do skupin 5110 a 5120
- 5200 Daně z používání nebo povolení používání zboží nebo vykonávání činností
- 5210 Pravidelné daně
  - 5211 Placené domácnostmi z motorových vozidel
  - 5212 Placené ostatními subjekty z motorových vozidel
  - 5213 Ostatní pravidelné daně
- 5220 Nepravidelné daně
- 5300 Daně nezařaditelné do skupin 5100 a 5200
- 6000 Ostatní daně**
  - 6100 Placené výhradně podniky
  - 6200 Placené jinými subjekty než podniky, nebo neidentifikovatelné

Sazby daně z příjmů v zemích EU v roce 2011 (sazby jsou platné pro nejvyšší daňovou skupinu)

Země	Fyzické osoby	Právníkové osoby
Belgie	50	33
Británie	40	28
Bulharsko	10	10
ČR	15	19
Dánsko	51	25
Estonsko	21	21
Finsko	30	26
Francie	40	33,33
Irsko	41	12,5
Itálie	43	27,5
Kypr	30	10
Litva	20	15
Lotyšsko	26	15
Lucembursko	38	21
Maďarsko	32	19
Malta	35	35
Německo	45	15
Nizozemsko	52	25,5
Polsko	32	19
Portugalsko	42	25
Rakousko	50	25
Rumunsko	16	16
Řecko	40	25
Slovensko	19	19
Slovinsko	41	20
Španělsko	45	30
Švédsko	25	26,3

Zdroj: <http://www.mzdovapraxe.cz/novinky/detail/3270-sazby-dane-z-prijmu-v-nbsp-zemich-eu/>; vlastní zpracování.

Minimální daňové sazby v EU platné pro minerální oleje, zemního plynu, elektřinu a pevná paliva

Tab. č. 1: Pohonné hmoty (EUR / 1000 l, pokud není uvedeno jinak)

	1992 - 2003	2004 - 2009	2010 - ...
Benzín	337	421	421
Bezolovnatý benzín	287	359	359
Nafta	245	302	330
Petrolej	245	302	330
LPG	100	125	125
Zemní plyn	100 (EUR/1000 kg)	2,6 (EUR/gigajoule, výhřevnost)	2,6 (EUR/gigajoule, výhřevnost)

Zdroj: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/minimalni-sazby-dani/>; vlastní zpracování.

Tab. č. 2: Palivo používané pro průmyslové nebo komerční účely

	1992 - 2003	2004 - ...
Nafta	18	21
Petrolej	18	21
LPG (EUR/1000 kg)	36	41
Zemní plyn	36 (EUR/1000 kg)	0,3 (EUR/gigajoule, výhřevnost)

Zdroj: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/minimalni-sazby-dani/>; vlastní zpracování.

Tab. č. 3: Topné palivo a elektřina

	1992 - 2003	2004 - ... (pro podnikání)	2004 - ... (mimo podnikání)
Nafta	18	21	21
Těžký topný olej (EUR/1000 kg)	13	15	15
Petrolej	0	0	0
LPG (EUR/1000 kg)	0	0	0
Zemní plyn (EUR/gigajoule, výhřevnost)	n/a	0,15	0,3
Uhlí a koks (EUR/gigajoule)	n/a	0,15	0,3
Elektřina (EUR/MWh)	n/a	0,5	1

Zdroj: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/minimalni-sazby-dani/>; vlastní zpracování.

Sazby DPH členských zemí EU a Turecka (k 1. 1. 2011)

Země	základní sazba	snížená sazba
Dánsko	25	-
Německo	19	7
Slovensko	20	10
Řecko	20	13; 6,5
Nizozemí	19	6
Portugalsko	23	13; 6
Rakousko	20	10
Francie	19,6	5,5; 2,1
Finsko	23	13; 9
Velká Británie	20	5
Itálie	20	10; 4
Litva	21	9; 5
Lotyšsko	22	12
Estonsko	20	9
Irsko	21	14,5; 4,8
Bulharsko	20	7
Polsko	23	8; 5
Rumunsko	24	9; 5
Slovinsko	20	8,5
Švédsko	25	12; 6
Španělsko	18	8; 4
Kypr	15	8; 5
Malta	18	5
Lucembursko	15	12; 6; 3
Maďarsko	25	18; 5
Česká republika	20	10
Turecko	18	8; 1

Zdroj: <http://www.finance.cz/dane-a-mzda/dane-v-cr-a-v-eu/dane-v-eu/prehled-dani-v-eu/>; vlastní zpracování.